

Brunnsgatan och Östra Vallgatan

RAÅ Lund 73:1 och 175:1/L1988:5459 och L1988:5060
Lunds stad och kommun, Skåne län
Arkeologisk schaktningsövervakning 2019–2020
Linnea Lidh

Titel: Brunnsgatan och Östra Vallgatan

Författare: Linnea Lidh

Kulturmiljörapport: 2021:14

Omslagsbild: Schaktet i korsningen Brunnsgatan/Östra Vallgatan/Södra Esplanaden, sett från öster.

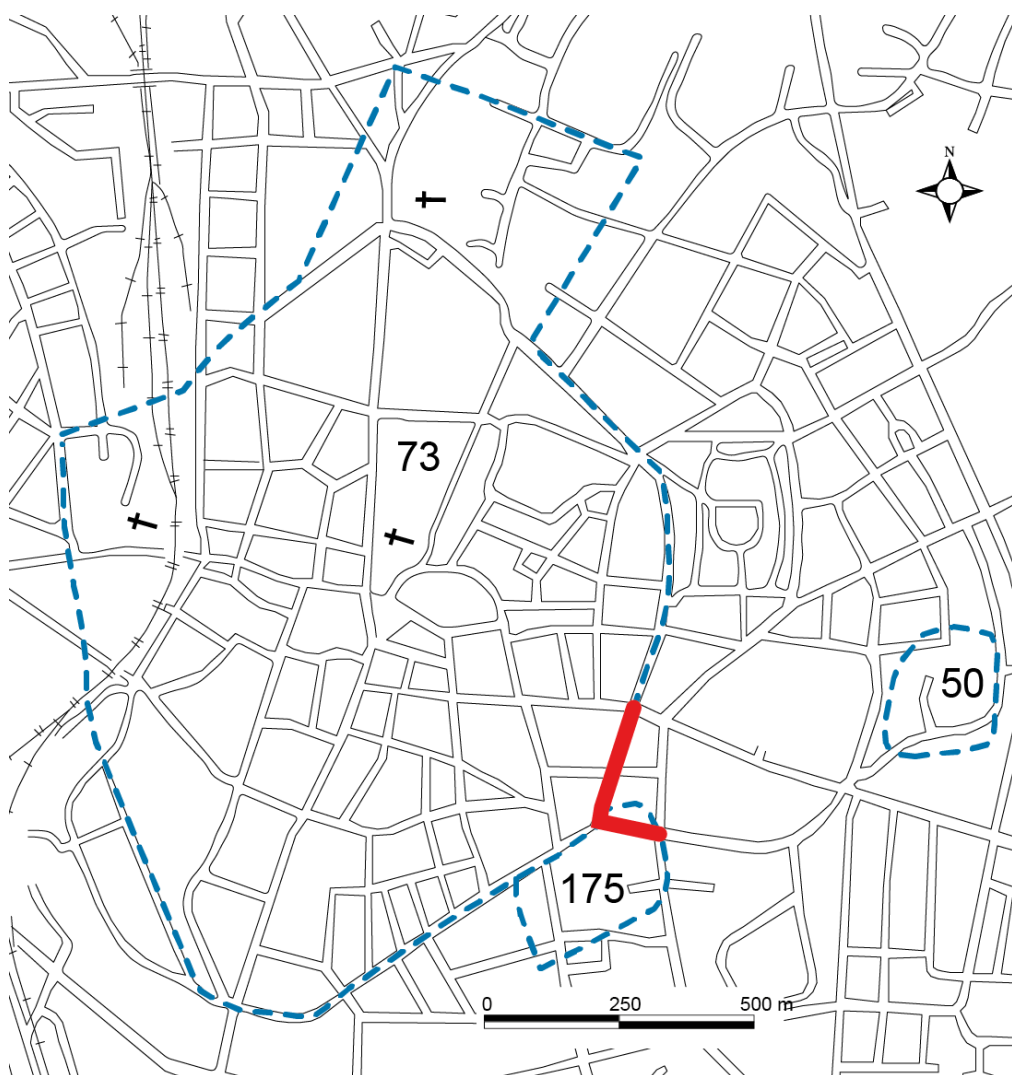
Upphovsrätt: Där inget annat är angivet, enligt Creative Commons licens CC BY

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning.....	2
Fornlämningsmiljö	3
Lunds vall och vallgrav	3
Lilla Råby.....	4
Tidigare arkeologiska iakttagelser	5
Genomförande och resultat.....	6
Delområde 1: Brunnsgatan.....	8
Delområde 2: Korsningen Brunnsgatan/Södra Esplanaden/Östra Vallgatan	12
Delområde 3: Östra Vallgatan söder om Skolgatan	14
Delområde 4: Östra Vallgatan norr ut från Skolgatan	15
Mindre schakt	17
Slutdiskussion	18
Lilla Råby	18
Vallgraven.....	19
Kulturlagerstatus.....	21
Förslag på fortsatta åtgärder	21
Administrativa och tekniska uppgifter.....	22
Referenser.....	23
Bilagor	24
Bilaga1: Plan- och sektionsritningar	24
Bilaga 2: Fyndförteckning	45
Bilaga 3: Makrofossilanalys	47
Bilaga 4. ¹⁴ C-analys	52
Bilaga 5: Dendrokronologisk analys	55
Bilaga 6. Konserveringsrapport	57

Sammanfattning

- I samband med om- och nyanläggning av VA-ledningar i gatumarken i Östra Vallgatan och Brunnsgatan i Lund utförde Kulturen en arkeologisk schaktningsövervakning enligt Länsstyrelsens beslut (Lst. dnr 431-5529-2018, Kulturens projektnr. 61000-650). Schaktningarna skedde på en cirka 335 meter lång sträcka (fig. 1). Schaktningen började i korsningen Brunnsgatan/Arkivgatan och fortsatte väster ut längst Brunnsgatan mot Östra Vallgatan där det svängde norrut, upp längst Östra Vallgatan fram till korsningen Dalbyvägen.
- Nuvarande Östra Vallgatans sträckning följer i stort sett stadsvallen såsom den är känd från äldre kartor (fig. 2). Dateringen av stadens avgränsning eller avgränsningar är oklara. Det äldsta omnämmandet av en vall runt Lund finns i Roskildekrönikan från år 1134, där staden beskrivs som en befäst stad med mur och vall. Brunnsgatan ligger i norra delen av det som var Lilla Råbys historiska bytomt. Byn var nära kopplat till Lund under medeltiden då den tillhörde sockenkyrkan S:t Hans, som låg innanför Lunds stadsvall.
- I Brunnsgatan framkom lämningar från vad som tolkas tillhöra bakgårdsmiljö från en gård inom Lilla Råby bytomt. Syllstenar framkom något längre väster ut på Brunnsgatan som tolkas tillhöra en eller ett par byggnader som stått på platsen under tidigmoderntid.
- Lunds medeltida vallgrav kunde vid ett flertal tillfällen dokumenteras. Vallgravens östra kant kunde dokumenteras en bit in på Brunnsgatan från korsningen till Östra Vallgatan, där man kunde skönja en möjlig omgrävning av graven. Den västra kanten kunde dokumenteras i korsningen Östra Vallgatan/Brunnsgatan och sedan kunde den följas en bit upp längst Östra Vallgatan medan de drogs österut och försvann under husen i Kv Ehrenberg. I korsningen Östra Vallgatan/Dalbyvägen kunde vallgraven åter ses.
- En bit av en trädkrona av ek framkom i korsningen Östra Vallgatan/Brunnsgatan och kan möjligen ha ingått i en konstruktion som tjänade som överfart över vallgraven.

Figur 1. Lunds medeltida stad, fornlämning 73:1, och Lilla Råby bytomt, fornlämning 175:1, med platsen för undersökningen markerad med rött.

Inledning

I samband med om- och nyanläggning av VA-ledningar i gatumarken i Östra Vallgatan och Brunngatan i Lund utförde Kulturen en arkeologisk schaktningsövervakning enligt Länsstyrelsens beslut (Lst. dnr 431-5529-2018, Kulturens projektnr. 61000-650). Schaktningarna skedde på en cirka 335 meter lång sträcka (fig. 1). Schaktningen började i korsningen Brunngatan/Arkivgatan och fortsatte väster ut längst Brunngatan mot Östra Vallgatan där det svängde norrut, upp längst Östra Vallgatan fram till korsningen Dalbyvägen.

Fornlämningssmiljö

Lunds vall och vallgrav

Nuvarande Östra Vallgatans sträckning följer i stort sett stadsvallen såsom den är känd från äldre kartor. (fig. 2). Dateringen av stadens avgränsning eller avgränsningar är oklara. Vid den arkeologiska undersökningen vid Sankt Laurentiigatan år 2017–2018 framkom Lunds vallgrav där de äldsta sedimenterade lagren dateras till mellan år 1031 till 1177 (Karlsson in prep.). Det äldsta omnämmandet av en vall runt Lund finns i Roskildekrönikan från år 1134, där staden beskrivs som en befäst stad med mur och vall. I Egilssagan från 1100-talets slut nämns befästningen som en träborg runt staden (Andrén 1980:8, 20). Stadsportarna omtalas av Saxo Grammaticus omkring år 1200. Lunds borgare fick år 1326 rätt att efter förmåga befästa sin stad. Allhelgonaklostret omtalades år 1346 utanför Lunds murar och år 1361 nämns för första gången stadens gravar, syftande på vallgraven som omgav staden (Andrén 1980:20). Vallen och vallgraven såsom den återfinns på äldre historiska kartor bör åtminstone gå tillbaka till 1300-talet.

Figur 2. J. Bergmans karta över Lund från år 1704 (Andrén & Högstedt 1990).

I Mogens Madsens lundabeskrivning omtalas vallen kring Lund som nedbruten. Under dansk-svenska krigerna på 1600-talet fick vallen emellertid åter militär betydelse, och en order utgick från den danske kung Frederik III att det skulle byggas en palissad runt Lund (Blomqvist 1985:26). Befästningen förblev, i flera århundraden, gränsen för stadens bebyggelse. Stadsvallen är synlig på Franz Hogenbergs panorama över Lunds stad från 1580-talet. Vallen var försedd med en träpalissad på krönet (Blomqvist 1978:86). Befästningen utgjordes av en hög jordvall och utanför den en bred vallgrav med endast ett fåtal passager mellan stad och området utanför befästningen.

Mellan åren 1662–1811 fungerade stadsvallen som gräns för lanttullen (Blomqvist 1951:264; 1978:136). Innanför vallen bildades smala vägstråk, och på en karta från år 1784, finns Norra Vallgatan inritad från Norrtull utmed vallen i sydostlig orientering. Från en tomtmätning på 1790-talet omtalades en gård söder om Östertull som sträckte sig intill allmänna vägen vid stadens vall (Bevaringskommittén 1980:20). Vallgraven är sedan 1700-talet helt igenfylld och under 1800-talet försvann vallen också allt efter som (Carelli 2012:318).

Lilla Råby

Brunnsgatan ligger i norra delen av det som var Lilla Råbys historiska bytomt. Lilla Råby historiska kända bytomt är belägen direkt sydöst om Lunds medeltida stadsområde. Byn var nära kopplat till Lund under medeltiden då den tillhörde sockenkyrkan S:t Hans, som låg innanför Lunds vall.

Lilla Råby omnämns första gången år 1120, men det är inte omöjligt att den etablerades redan under 1000-talet. Det saknas emellertid äldre fynd från byn och den är arkeologiskt dåligt känd. Detta kan bero på att byn flyttats inom de egna jordarna, så att det läge byn haft från 1500-talet norr om markerna inte är ursprungsläget. Mot sydöst har kraftigt förhöjda fosfatvärden konstaterats, vilken kan indikera förekomsten av äldre bebyggelse. Byns förflyttning mot norr kan även beläggas i det historiska källmaterialet. Gården Lilla Råby 14 hade sin tomtplats i den södra delen av byn, nuvarande kv Apeln 15. Dock var den på 1785 års karta markerad som öde. Ägaren innehade också den Ehrenbergska lyckan, en stadsjord omedelbart norr om Lilla Råby, där gårdsbyggnaderna till nr 14 fanns. Inom det område som enligt 1700-talskartorna utgjorde bytomten, kv Dammgården, Gylleholm och ett mindre område väster om Kastanjegatan, har inga arkeologiska fynd gjorts som kan dateras till tiden före 1200 (Bevaringskommittén 1996:59). Detta var sant fram till hösten år 2020 då en slutundersökning i kv Gylleholm genomfördes där bebyggelse lämningarna på platsen med hjälp av keramikfynd kan dateras till i alla fall 1100-talet (Billström & Lidh in prep.)

I byn fanns år 1785 sex gårdar om vardera ett halvt mantal, samt sju gathus. Gathusen hade endast mindre marker i anslutning till husen, och ägdes av gårdsinnehavarna som arrenderade ut dem. Området förtätades ytterligare och vid slutet av 1800-talet fanns där ett gytter av små hus. Merparten av bebyggelsen fanns kvar till år 1967 då den revs (Bevaringskommittén 1996:61).

Tidigare arkeologiska iakttagelser

Det har tidigare gjort ett flertal arkeologiska iakttagelser längst med undersökningsområdet som ligger både innanför Lunds medeltida stad och i den medeltida byn Lilla Råby. Här följer ett urval av de arkeologiska iakttagelser som gjorts, om inget annat nämns är informationen hämtas från Kulturens LA-arkiv.

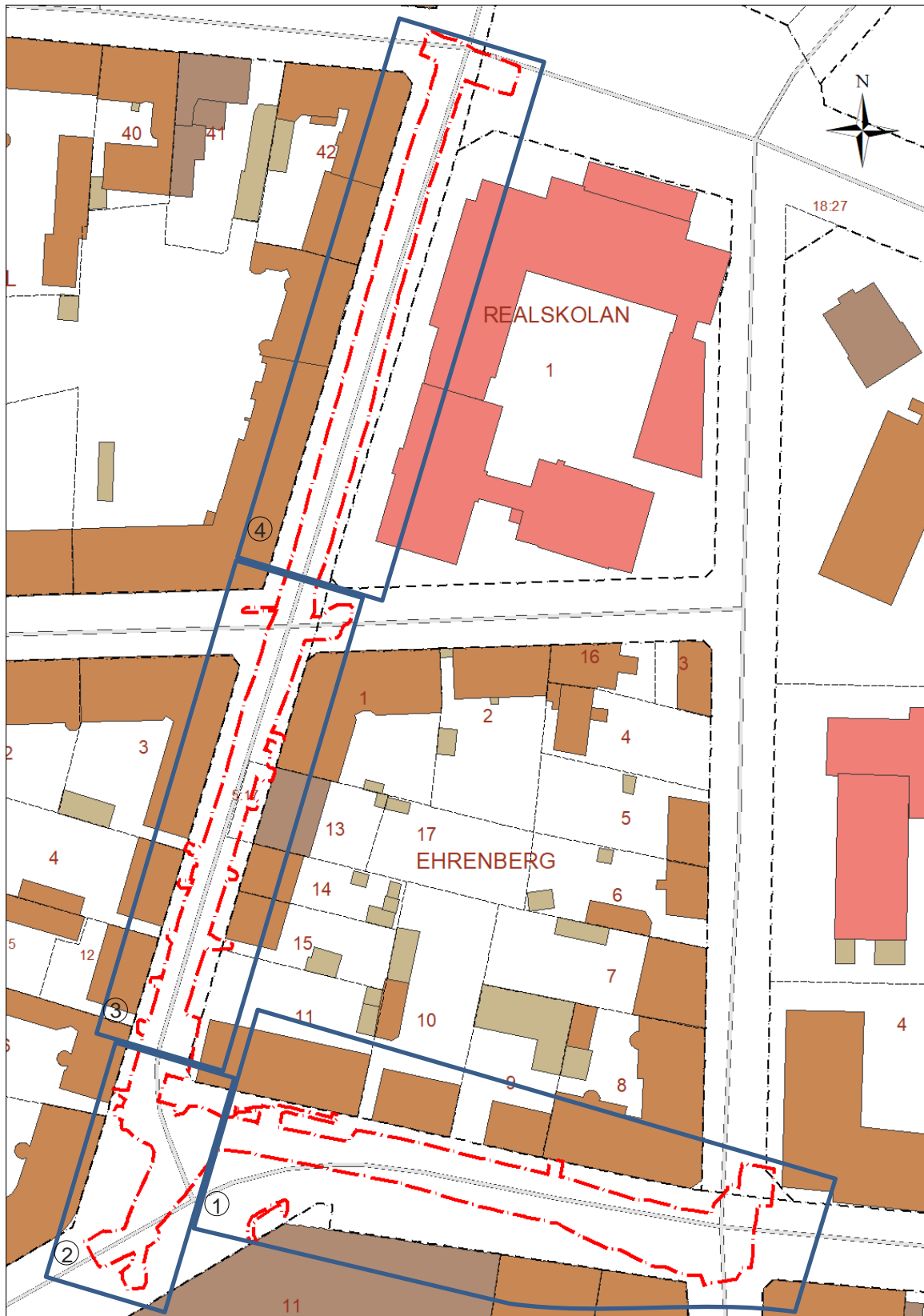
År:	Fastighet och iakttagelse:
1961	Vid schaktning i gatan framkom stora stenar i ett område där Östra Mårtensgatan mynnar i Östra Vallgatan. Stenarna som var upp till 0,8 m stora låg på ett djup av mellan 0,3 till 1,3 m under gatan. Inga uppgifter finns om kalkbruk vid stenarna.
1982	Vid schaktning påträffades grundstenar i korsningen mellan Dalbyvägen och Östra Vallgatans mitt. Något längre mot öster påträffades vallgravens västra sida. Lämningsarna dokumenterades med foto och ritning.
1996	Tre kabelschakt grävdes i korsningen Dalbyvägen och Östra Vallgatan till ca 0,5 meters djup. Under sentida gatubeläggning kom smågatsten som låg i gul sand, varunder fanns storgatsten. Schaktbotten bestod av brungrå jord med tegelkross (Rönn 1996).
2007	Vid undersökningen i korsningen Dalbyvägen och Östra Vallgatan påträffades den medeltida vallgraven och rester av den östra porten uppförd av tegel. Vallgraven har grävts om under 1400-talet. Arkeobotaniska prover från bottensedimentet visade att miljön runt vallgraven har bestått av betesmark och att det fanns en strandflora vid vallgraven (Gardelin 2007).
2008	På södra Esplanaden från korsningen Kastanjegatan framkom marklager som varit odlade och en ränna som troligen tjänat som en gränsmarkering mellan fastigheter (Ericsson 2008).
2015	I området för Södra Esplanaden/Dammgården dokumenterades vallgravens norra kant samt fyllningar i samband med fjärrvärmearbeten år 2011. Ett grått lerigt kulturlager med torvinslag tolkades som avsatta massor då vallgraven stått öppen (Guldåker 2015).
2018	Vid Östra Vallgatan norr om korsningen till Östra Mårtensgatan framkom en stenbeläggning på 0,2-0,4 m djup. Även här hittades på fler håll vad som tolkats som vallgraven (Karlsson 2018).
2020	Vid den arkeologiska undersökningen i kv Gylleholm 14 framkom byggnadslämningar från Lilla Råby bytomt. Keramiken från undersökningen pekar på en datering till tidigast 1100-tal. Bearbetning av dokumentation samt prover från undersökningen är ej ännu avslutade (Billström & Lidh in prep.).

Genomförande och resultat

De nya avloppsledningarna av dag- och spillvatten lades ner i Brunnsгатan och Östra Vallgatan på ett djup av ca 3 meter. Schaktet låg i Brunnsгатans norra del och i Östra Vallgatan upptog schaktet i stort sett hela vägbanans bredd. Bredden på schaktet var till störst del omkring 6 meter i gatunivå men på vissa ställen uppgick bredden till så mycket som 10 meter. Bredden på schaktets botten var omkring 3 meter. Det gjordes anslutningar till serviser som på vissa ställen låg placerade en bit in på trottoaren. I vägbanan låg sedan tidigare ett flertal ledningar och rör, både längst med och tvärs över gatorna. Den äldre avloppsledningen av typen Höganäsrör låg ca 3 meter ner i marken en bit från schaktets västra sida längst sträckan på Östra Vallgatan. Här låg även en äldre vattenledning längst gatans västra sida ca 1,50 m ner och en gammal gasledning i gatans östra sida, även den ca 1,50 m ner. En fjärrvärmeledning går i Brunnsгатans norra trottoar och Östra Vallgatans östra trottoar.

Schaktningen påbörjades i korsningen Arkivgatan/Brunnsгатan och gick sedan väster ut för att sedan svänga av norr ut längst Östra Vallgatan fram till korsningen vid Dalbyvägen. Totalt uppgick schaktet till en 335 meter lång sträcka.

Endast en del av allt dokumentationsmaterial har renritats och finns med i rapporten. Bifogade renritade planer och sektioner ska ge en uppfattning om vad som framkommit vid den arkeologiska schaktningsövervakningen. Alla renritade sektions- och planritningar kan ses i bilaga 1. Undersökningen kommer att presenteras i fyra delområden för att ge en bättre överblick över den omfattande ytan som schaktats, se fig. 3.

Figur 3. Schakten markerade i rött indelat i 4 delområden. © Lantmäteriet

Delområde 1: Brunnsgatan

Sträckan som grävdes vid Brunnsgatan ligger strax utanför Lunds medeltida stad i det som är fornlämning Lund 175:1. På en karta över Lilla Råby från år 1785 kan man se att det en gång legat gårdar där Brunnsgatan idag sträcker sig (fig. 4).

Figur 4. Brunnsgatan ses centralt i bilden med dagens fastigheter liggandes över en karta av Lilla Råby från år 1785. Gårdsbyggnaden till nr 14 ligger ut i dagens Brunnsgatan. © Lantmäteriet

I korsningen Brunnsgatan/Arkivgatan framkom enbart äldre ledningsschakt. Det var först centralt på Brunnsgatans sträckning som äldre kulturlager kunde dokumenteras. Under asfalten låg ett tjockt lager makadam ner till ett djup av 0,50 meter, därefter följde ett ca 0,40 meter tjockt lager som tolkades som ett utjämningslager från sent 1800-tal. Sedan kom ett större brungrått lager med kompakt humus ner till ca 1,10 meters djup, detta lager hade många komponenter, bland annat tegelkross. Detta lager kan också vara en utjämning.

Några meter väster ut från nivån med fastigheten i kv Ehrenberg 9 sydvästra hörn framkom flera intakta kulturlager som tolkas tillhöra ett äldre gårdsläge. På ett djup av 1,60 meter framkom ett grått sandigt lager innehållande lera och många små och mellanstora stenar. Detta tolkades som en tidig gatubeläggning eller gårdsplan. I provet som skickades in på makrofossilanalys framkom en del dynga, ogräs och vattenlevande organismer samt en del avfall som träkol. Även ett fåtal fröer från odlade växter

och fläderkärnor förekom. Resultatet tyder på att ytan legat i närheten av en kål- eller kryddträdgård samt där fläder och ogräs växte, möjligen en bakgårdsmiljö.

I samma nivå som gårdsplanen framkom en nedgrävning som kan ha varit ett gränsdike i nordsydlig riktning, den låg i jämnhöjd med fastigheten i kv Ehrenberg 10s östra gavel. Över gårdsplan framkom flera humösa lager på ett djup mellan 1,10 och 2 meter, troligen rester av olika aktiviteter på platsen. Under detta framkom två spetsade störrar med tillhörande flätverk som kunde dokumenteras både i schaktets södra sektion och i plan (fig. 5 & 6 och sektion D/B). Flätverket var stabiliserat från utsidan med lera och en del knytävsstora stenar. Innanför flätverket framkom rester av vad som i fält tolkades som en gödselstack. Makroanalysen gav en annan bild, nämligen att där fanns stalldynga i prover, men i måttliga mängder. Däremot fanns det gott om olika ogräsfrön, vilket stärker tolkningen om en bakgårdsmiljö. Här förekom också flera kål- och kryddväxter som hampa, senap, koriander och sommargyllen och även rikligt med fläderkärnor. Detta kombinerat med stora mängder vattenlevande hinnkräftor, vilket kan tolkas som spår av bevattning, indikerar att provet tagits ur ett lager som legat i anslutning till en kål- eller kryddgård. Flätverkskonstruktionen tolkas därför som en möjlig odlingsbädd.

Förkolnat halm från botten av odlingsbädden skickades till Ångströmlaboratorium i Uppsala för ^{14}C -analys (Ua-68962). Resultatet gav en datering till 92 ± 29 BP, vilket motsvarar en datering till mellan åren 1808–1924. Denna datering är inte rimlig vid tanke på kontextens stratigrafiska placering 2,50 m ner i marken och är låst av lager som ackumulerats över tid. De gathus som står i Brunnsgatans norra del är uppförda runt 1880-talet. Provet tros ha blivit kontaminerat under fältarbetet.

Figur 5. Fyllningarna i odlingsbädden i plan, sett från norr.

Figur 6. Flätverket till odlingsbädden, packad med lera och sten på utsidan. Sett från söder.

Öster om odlingsbädden framkom kulturlager som bestod av nedbrutet trä och kunde vara broläggning eller markgolv. Norr om odlingsbädden, men stratigrafiskt under, låg ett stort ca 0,10 till 0,15 meter tjockt svart lager som tolkades var bränt gödsel eller torv. Under detta torv-/gödsellager låg ett tunt lager humus som troligen är samma lager men påverkat av en brand. I botten mot moränleran återkom stenläggningen igen på ett djup av 2,50 meter under marknivån. Stenläggningen innehöll även en del djurben, bränd lera och eventuellt tegelfragment. Vid framrensning av den stenbelagda ytan framkom botten av ett laggkärl. På stenläggningen framom ett par stenar som skulle kunna vara syllsten till en mindre byggnad. Under stenläggningen, nergrävd i moränleran, framkom en grop som innehöll släckt kalk. Möjligen tillkom gropen inför byggnation i området. Keramiken från området kring gårdslämningen är mestadels av typen yngre rödgods och där utöver framom två skärvor stengods. Vi kan därför datera gårdsläget till senmedeltiden.

Söder om kv Ehrenberg 11 framkom ytterligare ett intressant område. Ner till 1,40 meter låg massor som bestod av asfalt, bärlager och sedan utjämningslager från 1800-tal. En ihålig trädstam låg på ett djup av 1,80 meter i en nedgrävning som började på 1,30 meters djup. Nedgrävningens kant såg ut att komma uppe från 1800-talslagren. Trädstammen tolkades som en vattenledning i nordsydlig riktning. Möjligen var det en fortsättning på den vattenledning som dokumenterades vid grundgrävningen för fastigheten i kv Ehrenberg 11 år 1938 (Kulturens LA-arkiv).

På ett djup av 1,40 meter dokumenterades en större sten i sektionen som kan knytas till ett flertal större stenar som framkom ute i schaktet, och som möjligen bildat en syllstensrad i nord-sydlig riktning. Dessa stenar kom på ett varierande djup mellan 1,20 till 1,95 meter (se planritning vid Sektion H). Ett lergolv

eller möjligen utjämningslager av gul lera dokumenterades ute i schaktet på ett djup av 1,50 meter (fig. 7). Under en av dessa stenar hittades skärvor av keramik från en skål av typen yngre rödgods, vilket indikerar att byggnaden skulle vara uppförd under tidigmodern tid (Stilborg 2002:133). Ett par meter väster ut kunde ett lergolv dokumenteras i sektionen på ett djup av 1,50 meter, och under den låg ett raseringslager och en del större sten som tolkas som grundstenar. Möjligen är lergolvet och stenarna resterna av ett hus som stått på platsen inom Lilla Råbys bytomt. Detta hus ligger i så fall över vallgraven och måste således ha tillkommit efter gravens igenläggning (sektion H). Mitt i schakt, på ett djup av ca 2 meter, framkom ett flätverk och en stör som var omgärdad på båda sidor av ett gråbrunt fett och organiskt lager med inslag av sandlinser. Detta tyder på att det tidvis stått vatten kring flätverket, möjligen i samband med att vallgraven svämmade över. Flätverkets funktion blev ej fastställd, men kan möjligen knytas till ett gårdsläge på platsen.

Figur 7. Bild över sektion G. Gult lergolv eller utjämningslager kan skönjas i sektionens övre del.

5–6 meter öster om fastigheten i kv Ehrenberg 11 västra gavel sluttar moränen och flera lager väster ut, detta från ca 2 meter djup. Lagren innehåller grå lera med mycket sandlinser som är vattenavsatta. Dessa lager tolkas som fyllning i vallgraven och är den östra kanten på vallgraven. Möjligen är vallgraven omgrävd vid åtminstone ett tillfälle.

Två makroprover togs i vallgravens östra kant där det ena provet togs i bottenlammet (prov 16) och den andra i ett lager som såg ut att ha tillkommit efter en omgrävning av vallgraven (prov 17). I det äldsta provet fanns mängder av frön från tiggarranunkel som trivs i fuktiga och blöta miljöer där vatten står stilla. Detta stärker idén om att vi här har vallgravskanten, som slutta väster ut och utgör därför ett perfekt ställe för växter som gillar den dyiga kanten. I det övre provet framkom åter igen frömaterial från ogräs,

men till skillnad från det äldre lagret innehöll provet även fröer från odlade krydd- och medicinalväxter. Proverna indikerar att det skedde en omgrävning av vallgraven innan marken intill vallgraven blev bebodd, vilket verkar rimlig med tanke på avsaknaden av odlade växter i vallgravens tidigaste lager. Detta stämmer även bra med teorin att gårdarna inom Lilla Råby bytomt flyttats.

Delområde 2: Korsningen Brunnsgatan/Södra Esplanaden/Östra Vallgatan

I Korsningen Brunnsgatan/Södra Esplanaden grävdes det först två schakt, ett strax norr om parkeringshuset i Kv Dammgården 11 och ett mitt ute i korsningen. Därefter grävdes det ett schakt i nordöstlig riktning för att ansluta till schaktet i Brunnsgatan. När detta schakt lagts igen drogs ytterligare ett schakt från korsningen norrut mot Östra Vallgatan precis väster om det igenlagda schaktet. Två sektioner ritades i de två schakten där botten bestod av ett grått, lerigt och något sandigt lager som tolkades som vallgravsfyllning. I sektionen österut dokumenterades flera lager som troligen tillkommit vid gravens igenfyllning. Flera större nedgrävningar kan skönjas där innehållet tolkas som raseringsmaterial med tegel och sten (sektion L).

Figur 8. De två schakten i korsningen Brunnsgatan/Södra Esplanaden, sett från norr.

I korsningen strax sydost om fastigheten Bagaren 6 sluttar moränleran ner åt öster (sektion O). Detta tolkas som vallgravens västliga kant. I lagret strax över moränen i början på slutningen återfanns en rustbädd på ett djup av ca 2,50 meter. Intill denna rustbädd låg en rad stenar i nordsydlig riktning (planritning E). Rustbädden och stenraden tillsammans med den stenskodda trädkronan (fig. 9), som återfanns ca 3 meter öster ut i schaktet, kan ha ingått i en brokonstruktion över vallgraven. En 0,80

meter hög del av en trädkrona av ek satt nedgrävd i botten av vallgraven i moränleran med en ordentlig stenskoning. En av grenarna på kronan stack upp ca 0,75 meter och var facetterad och tillyxad med ett plan snitt. Denna bit blev dock kapad under schaktningsarbetet. Trädkronan med sin rejäla förankring i bottenleran tolkas som en del av en brokonstruktion över vallgraven. Detta blir extra spännande då Sankt Hans kyrka och kyrkogård låg direkt innanför vällen, i dagens kv Bagaren, vilket var den sockenkyrka som Lilla Råby hörde till. Kanske var träkonstruktionen en väg in till kyrkan genom vall och vallgrav utan att behöva ta omvägen genom antingen österport eller söderport.

Endast 42 ringar kunde räknas på den facetterade grenen vid den dendrokronologiska analysen som därmed inte säkert kan dateras. Ett dateringsförslag är att virket avverkades efter år 1117. Årsringarna i provet från trädstammen är grovt störda på grund av att provet tagits i en "klyka" där tre grenar vuxit samman. Enbart 65 årsringar kunnat analyseras på detta prov. Provet tyder på att vankanten var bevarad och att trädet då kan ha fälts under vinterhalvåret 1423/1424. Beräknat fällningsår för trädet är mellan 1423–1434.

Figur 9. Tillyxad trädkrona i ek med en ordentlig stenskoning placerad i moränleran i botten av vallgraven. Sett från norr.

Delområde 3: Östra Vallgatan söder om Skolgatan

Längs Östra Vallgatan grävdes det ett ca 6 meter brett schakt mitt i gatan till ett djup av omkring 3 meter. Som redan nämnts låg det ett flertal ledningsschakt längst med gatans sträckning och därför var mycket av schaktets bredd ner till ca 1,50 meter omrört material.

Utanför kv Bagaren 12 upprätades ett par sektioner åt norr och även i schaktets östra sida. Här kunde man följa vallgravens västra kant, som sakta drog sig mer öster ut tills den helt försvann ur schaktet (sektion R, T och V). Flera yngre utjämningslager, innehållande koks och tegel, kunde följas ner till ett djup av 1,60 meter i schaktets östra vägg. Detta tolkas som igenfyllningslager och utjämningslager från det att vallgraven lades igen. Moränen låg här som djupast på 2,80 meter. Ur ett makroprov från fyllningen i vallgravens västra bottenkant (sektion T, prov 21) återfanns material som speglar en kulturpåverkad mark i allmänhet, mer spännande var att provet innehöll en del vatten- och bottenlevande djur som avsatts i vallgraven. Ett oförkolnat ogräsfrö skickades in för ¹⁴C-analys till Ångströmlaboratoriet i Uppsala (Ua-68963). Resultatet visar en ålder på 287 ± 30 BP vilket motsvarar en datering till åren 1502–1599. Detta kan indikera att vallgraven rensats eller möjligen grävts om någon gång innan 1500-talet.

I södra delen av korsningen Östra Vallgatan/Skolgatan framkom två möjliga diken eller tomtrännor i östvästlig riktning, dock enbart dokumenterade i sektion. Den första låg fyra meter söderut från korsningen på ett djup av 1,70 meter under marknivån. Det andra diket låg två meter in i korsningen även den dokumenterades i västra sektionen på ett djup av 1,60 meter. I sektionen låg de både diken under ett ledningsschakt, vilket gjorde att nedgrävningsskan inte gick att dokumentera. I det nordligaste diket togs ett makrofossilprov som visade på stora mängder ogräsfrön, men även en hel del fragment av koks (prov 24).

Kvarteret Bagaren är på en karta från år 1783 (fig. 10) obebyggd och var en så kallad lycka. Kvarteret Östertull ligger norr om kv Bagaren och Skolgatan skiljer kvarteren åt. Skolgatan lades ut först år 1904 i samma sträckning som gränslinjen haft mellan tomterna i Östertull och lyckorna söder ut (Bevaringskommittén 1980:22, 116). Fastän diken ligger där vallen en gång legat finns det exempel från tidiga gränsdiken längre upp i Östra Vallgatan som tillkommit innan vallen byggts (se Guldåker 2016:28f). Då dessa diken innehöll material i form av koks, som pekar mot en datering till 1800-talet, rör det sig inte om tidiga gränsdiken.

Schaktet drogs ett par meter österut in på Skolgatan och där kunde vallgraven åter ses, men med tanke på schaktets karaktär, djup och smalt och stående vatten upprätades ingen sektion.

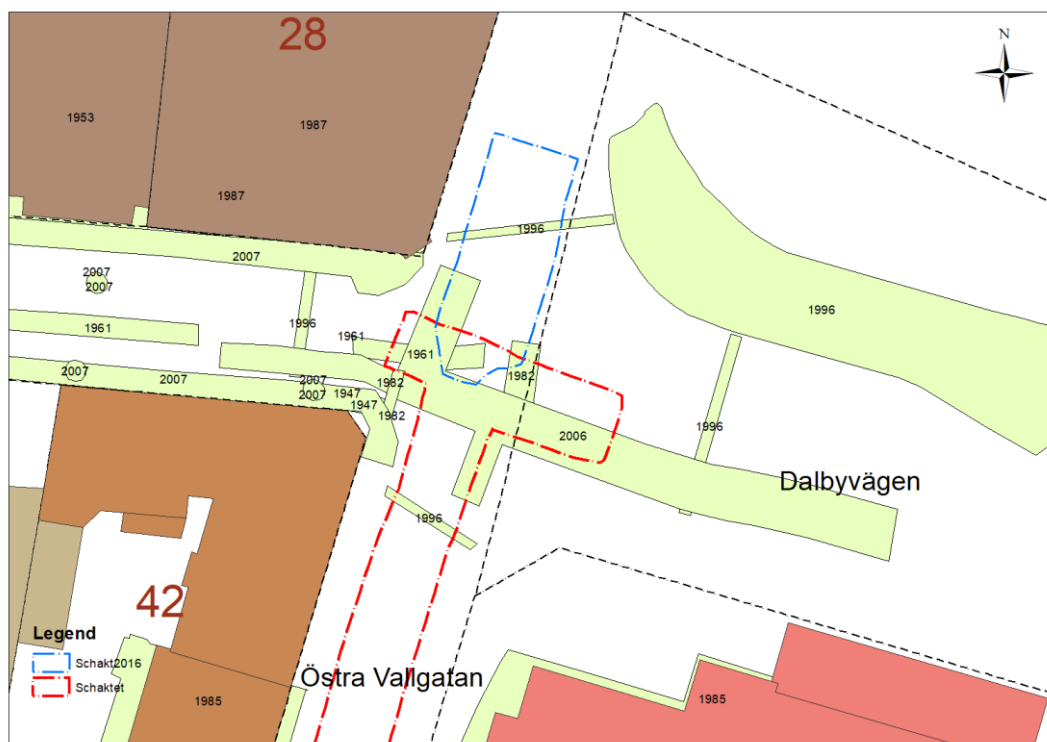
Figur 10. Kvarteren Östertull och Bagaren på en karta från år 1783 av C. M. Espman. Söder om kvarteret som idag heter Östertull ser man en gränsdragning ner till lyckorna i söder (André & Högstedt 1990).

Delområde 4: Östra Vallgatan norr ut från Skolgatan

På denna sträcka kunde väldigt få kulturlager dokumenteras. Sträckan ligger troligen under den gamla vällen som togs bort under 1800-talet för att anlägga Östra Vallgatan. En äldre gatbeläggning av stenar återfanns ca 0,15 meter under asfalt och lite bärlager. Där under låg ett lager grå silt som innehöll mycket tegelkross och koks och tolkades som en utjämning, troligen från 1800-talet. En gul moränlera tog vid ca 0,50 meter ner under marknivån. Moränen var något mer urlakad högre upp och blev lerigare längre ner. Att moränleran låg ytligare här beror möjligen på att lera från vallgraven kastades upp och användes som material till vällen.

I korsningen Östra Vallgatan/Dalbyvägen schaktades det upp en större yta för nya brunnar samt för att koppla på den brunn som sattes år 2016. Det låg sedan innan flera brunnar och ledningar i korsningen vilket gjorde att det mesta av området bestod av återfyllt material och bärlager (fig. 11).

En bit öster in på Dalbyvägen kunde vallgraven åter dokumenteras och då ner till ett djup av 2,90 meter där blå moränlera tog vid (fig. 12 och sektion Å). Vallgravens västra kant var söndergrävd av ett schakt till en fjärrvärmeledning och den östra kanten av vallgraven grävdes aldrig fram då schaktet inte behövde grävas längre österut. Makroprovet som togs ur botten på vallgraven gav ett spännande resultat. Rikligt med frön från odlingsväxter hittades, vilket tolkas som att vallgraven legat i anslutning till odling av främst krydd- och medicinalväxter. Då provet är taget i bottenfyllningen, som bestod av ackumulerade lager, har fröna tillkommit under tiden vallgraven stod öppen. Ett oförkolnat halmfragment skickades in till Ångströmlaboratoriet för ¹⁴C-analys (Ua-68964), där provet visade en ålder på 404 ± 30 BP. Detta motsvarar en datering till åren mellan 1437–1521.

Figur 11. Korsningen Östra Vallgatan/Dalbyvägen. Schaktet markerat i rött, schaktet från 2016 är markerat i blått och de ljusgröna ytorna är tidigare grävda schakt med respektive årtal. © Lantmäteriet

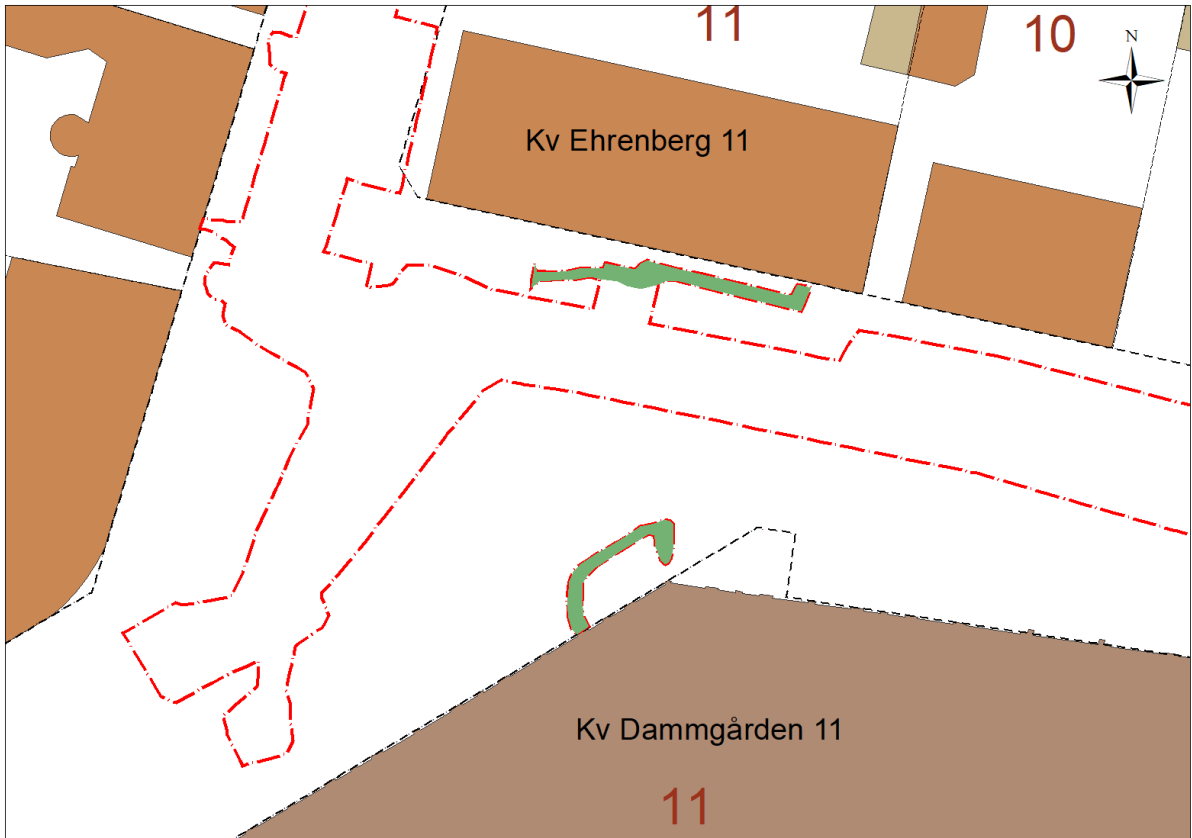
Figur 12. Vallgraven i korsningen Östra Vallgatan/Dalbyvägen sett från söder. Fjärrvärmeledning kan ses vänster i bild och i förgrunden ligger VA-ledning som lades ner 2006.

Mindre schakt

Schaktet längst Brunngatan och Östra Vallgatan lades successivt igen. Senare användes grävsug vid ett tiotal mindre anslutningar från de nya ledningarna till serviser längst med Östra Vallgatan, mellan Skolgatan och Brunngatan. I de flesta av de små schakten som drogs i östra trottoaren framkom inga äldre kulturlager då tidigare nämnda fjärrvärmeschaktet är draget längst hela sträckan. På ett ställe, vid kv Ehrenberg 15, framkom dock kulturlager som kan kopplas till vallgraven, vilket stämmer bra med övriga iakttagelser som gjorts. I västra sidan låg det ledningar i trottoaren men under dessa framkom en del kulturlager ner till ett djup av 1,10 till 1,30 meter där moränleran tog vid. De små schakten var smala och inte lämpliga att undersöka vidare, därför genomfördes ingen vidare dokumentation i dessa.

Ett större schakt öppnades strax väster om kv Ehrenberg 11 för en anslutning till fjärrvärmen. I detta schakt kom mest omrörda massor och sand. I botten av schaktet framkom dock ett tunt brunt humöst lager som tolkas som vallgravsfyllning.

Två grundare schakt öppnades i Brunngatan, på båda sidor av vägen för dragning av ny elledning (fig. 13). Här framkom enbart bärlager av makadam.

Figur 13. Schakten för eldragning Brunnskatan markerade i grönt. © Lantmäteriet

Slutdiskussion

Lilla Råby

På sträckan längst Brunnskatan påträffades flera anläggningar och marklager som kopplas till Lilla Råby bytomt och lämningar från en eller fler gårdslägen. Centralt på sträckan framkom marklager som tolkades som gårdslager och en flätad inhägnad som tolkas vara en odlingsbädd för en kål- eller kryddträdgård. Dessa lämningar dateras med hjälp av keramik av typen yngre rödgods som tyder på att odlingsbädden var från senmedeltid.

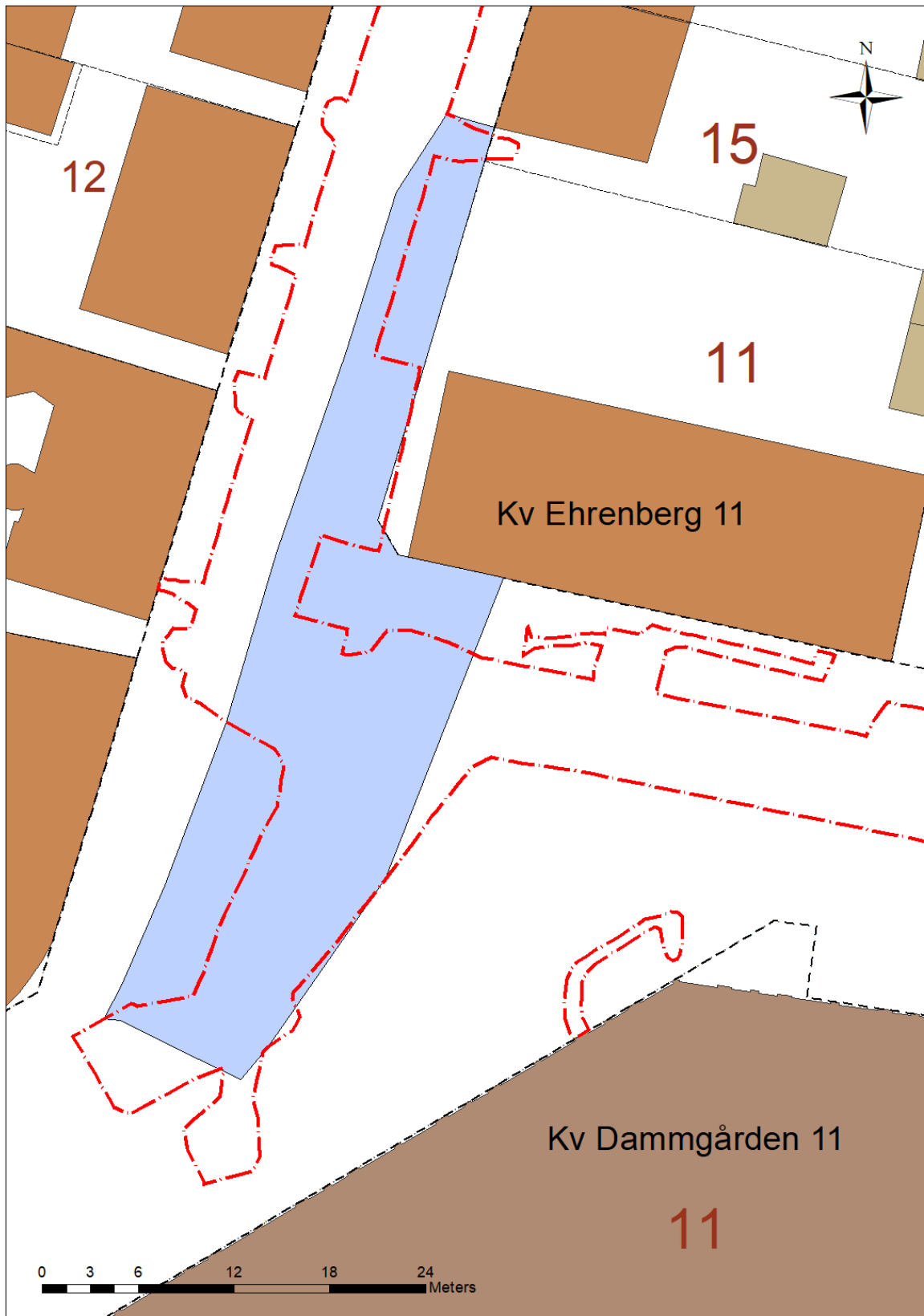
Något längre västerut framkom syllstenrader som möjligen kan dateras till 1600–1700-tal utifrån keramiken som återfanns under stenarna. Syllstensraden låg över vallgraven och har tillkommit efter igenläggningen av graven. Den historiska kartan över Lunds marker från år 1704 visar en markering av stadsvallen men inte vallgraven (se fig. 2).

Vallgraven

Ett försök har gjorts att rekonstruera vallgravens sträckning som dokumenterats kring korsningen Brunnsgatan/Östra Vallgatan (fig. 14). Detta var inte helt lätt då vi på västra sidan av schaktet hade en sluttande moränlernivå att förhålla oss till, det samma gällde i Brunnsgatan där nedgrävningskanten av vallgraven tycks ligga under bebyggelse från 1600–1700-tal och har då möjligen röjts av. Resultatet blev en mycket bred vallgrav, vilket kanske inte är helt orimligt eftersom vallgraven tolkas att ha blivit omgrävd vid minst ett tillfälle på östra sidan. Vallgravens bredd beräknas till omkring 13 meter. Från en grävning i Sankt Laurentiigatan år 1990 hade man svårt att uppskatta bredden, men man konstaterade att vallgraven hade en mycket större bredd än man hittills uppmätt den till. Här uppskattades den till mellan 13 och 18 meter (Carelli 1991:30). Från en undersökning år 2006 i korsningen Östra Vallgatan/Dalbyvägen påträffades vallgraven i dess hela bredd. Den beräknades vara 12–15 meter bred (Gardelin 2007:5).

Dateringarna av vallgraven gjorde på tre ställen. Ett C14-prov i vallgravens västra bottenkant i södra delen av Östra Vallgatan tyder på att vallgraven rensats eller grävts om under 1500-talet och ett C14-prov i botten på vallgraven i korsningen vid Dalbyvägen gav en datering till andra hälften av 1400-talet.

Trädkronan som tolkats som att ha fungerat som en konstruktion för överfart över vallgraven dateras till första hälften av 1400-talet med hjälp av dendrokronologi. Från en undersökning år 2006 i korsningen Östra Vallgatan/Dalbyvägen återfanns en djupare omgrävning av vallgraven som dateras till första hälften av 1400-talet vilket är runt samma tid som träkonstruktionen anläggs. Möjligen kan man tolka dessa två insatser i vallgraven som att man vid denna tid ser över, om inte hela, så i alla fall delar av vallgraven.

Figur 14. Rekonstruktion av vallgravens sträckning. © Lantmäteriet

Kulturlagerstatus

Efter detta VA-arbete är alla kulturlager bortschaktat i vägbanan längst Östra Vallgatan. Dock finns det välbevarade lager kvar i trottoarerna. I Brunnsгатans norra sida och i korsningen till Södra Esplanaden är det i stort sett helt utschaktat. De kulturlager som dokumenterades var mycket välbevarade och lagren längre ner var fuktiga med bra förutsättningar för bevaring av organiskt material.

Förslag på fortsatta åtgärder

Inga fler åtgärder behövs, arbetarna är avslutade.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens dnr	431-5529-2018
Fornlämningsnr	RAÄ 73:1 och 175:1
Löpnr, fornreg	L 1988:5459 och L 1988:5060
Kulturens projektnr	61000-650
Trakt/kvarter/fastighet	Brunnsgatan, Östra Vallgatan
Socken	Lund
Kommun	Lund
Län	Skåne
Typ av exploatering	Byte av VA-ledningar
Uppdragsgivare	VA Syd
Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning
Ansvarig institution	Kulturen
Fältarbetsledare	Linnea Lidh
Övrig personal	Jan Kockum, Truls Månsson, Gertie Ericsson, Mattias Karlsson och Aja Guldåker
Fältarbetstid	2019-04-08 – 2020-01-29
Fälttid, arkeolog, tim	236 timmar
Fälttid, maskin, tim	-
Yta, m ²	2 680 kvadratmeter
Kubik, m ³	8 040 kubikmeter
Schaktmeter, m	335 meter
Fyndmaterial	KM 98056:1–41. Fynden förvaras efter fyndfördelning på Kulturens magasin Diabasen
Ritning, dokumentation	52 st A3 ritfilm: 31 sektionsritningar skala 1:20, 5 planritningar skala 1:20, 15 planritningar skala 1:100, 3 planritningar skala 1:400, 2 detaljritningar skala 1:10. Digitala inmättningsfiler i Kulturens stads-GIS
Foto	132 digitala fotografier
Analyser	Makrofossilanalys, ¹⁴ C-analys och dendrokronologisk analys
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen Brunnsgatan och Östra Vallgatan.

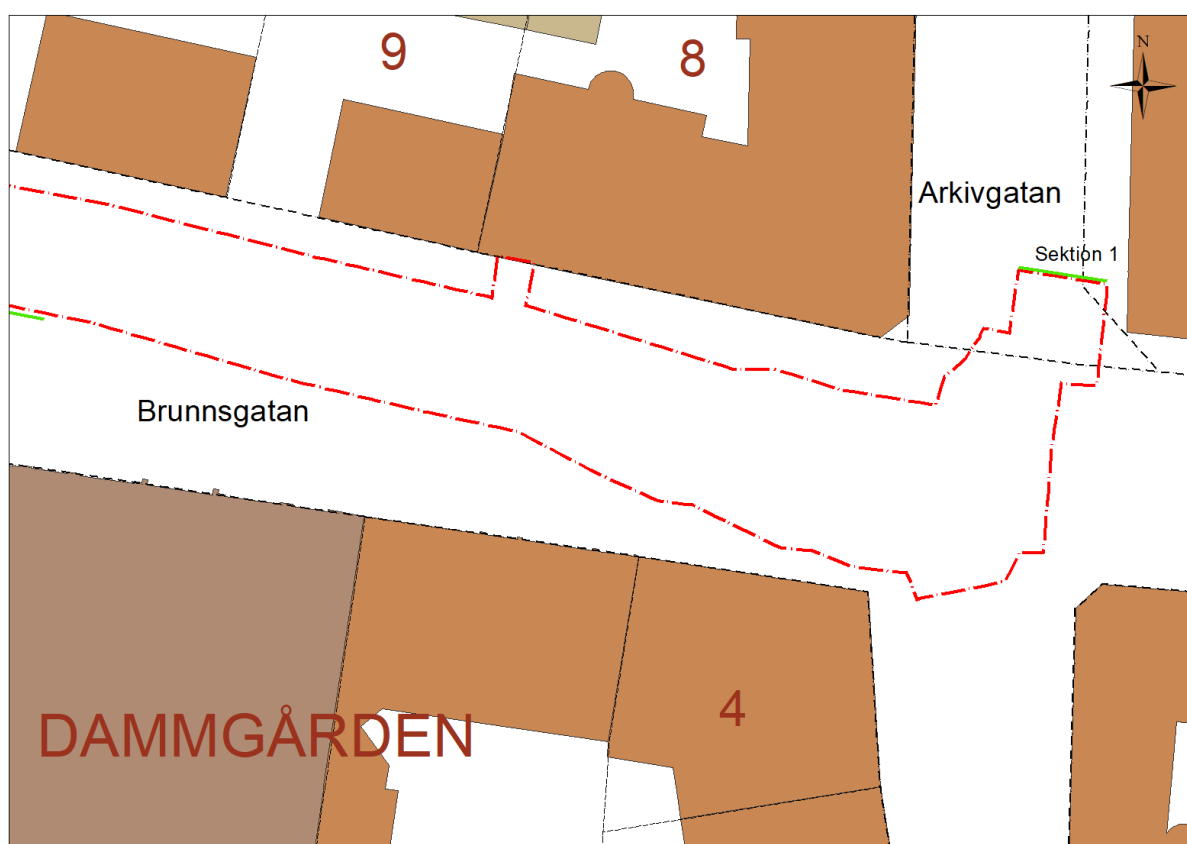
Referenser

- André, A. & Högstedt, C. 1990. *Kartornas Lund: 1580-talet till 1950*. Lund: Gamla Lund.
- Andrén, A. 1980. Lund. *Medeltidsstaden 26*. Riksantikvarieämbetet. Stockholm.
- Bevaringskommittén 1980. Bevaringsprogram Vårfru rote. Lunds stadskärna. Lund.
- Bevaringskommittén 1996. Lund utanför vallarna: bevaringsprogram. D. 2. Lund.
- Billström, L. & Lidh, L. in prep. Kv Gylleholm 14, Lilla Råby. EAÄ Lund 175:1/L1988:5060. Lund socken och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2020. *Kulturmiljörapport*.
- Blomqvist, R. 1951. Lunds historia 1. Medeltiden. Lund.
- Blomqvist, R. 1978. Lunds historia 2. Nyare tiden. Lund.
- Blomqvist, R. 1985. Stadsvallen i Lund. Ett unikt byggnadsminne. Gamla Lund, Årsskrift 67:2. Lund.
- Carelli, P. 1991. Lunds stadsvall - nya undersökningar, nya perspektiv. *Ale*. 1991:3, s. 25-32. Lund
- Carelli, P. 2012. *Lunds historia: staden och omlandet*. 1 Medeltiden: en metropol växer fram. Lund.
- Ericsson, G. 2008. Södra Esplanaden, Kastanjegatan och Skolgatan. Arkeologisk förundersökning 2005 och 2006. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 326*.
- Gardelin, G. 2007. Dalbyvägen, Östra Mårtensgatan, Östra Vallgatan i Lund. Arkeologisk förundersökning 2006. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 232*.
- Guldåker, A. 2015. Fjärrvärme mm i Lunds kommun, Skåne. Arkeologiska förundersökningar 2010-2011. *Kulturmiljörapport 2015:12*.
- Guldåker, A. 2016. Innerstaden 2:1 – Östra Vallgatan. Fornlämnings nr 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2014. *Kulturmiljörapport 2016:8*.
- Karlsson, M. 2018. Östra Vallgatan, Lund. Lunds socken, Lunds kommun. Skåne län. Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige. *Kulturmiljörapport 2018:46*.
- Karlsson, M. in prep. Innerstaden 2:1 – S:t Laurentiigatan och Clemenstorget, Lund. RAÄ 73:1/L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2017–2018. *Kulturmiljörapport*.
- Rönn, Viveka 1996: Östra Mårtensgatan/Östra Vallgatan, Lund. Arkeologisk förundersökning 1996. *Arkeologiska rapporter från Lund nr 41*.
- Stilborg, O., Lindahl, A., Olausson, D. & Carlie, A. 2002. *Keramik i Sydsverige: en handbok för arkeologer*. Lund.

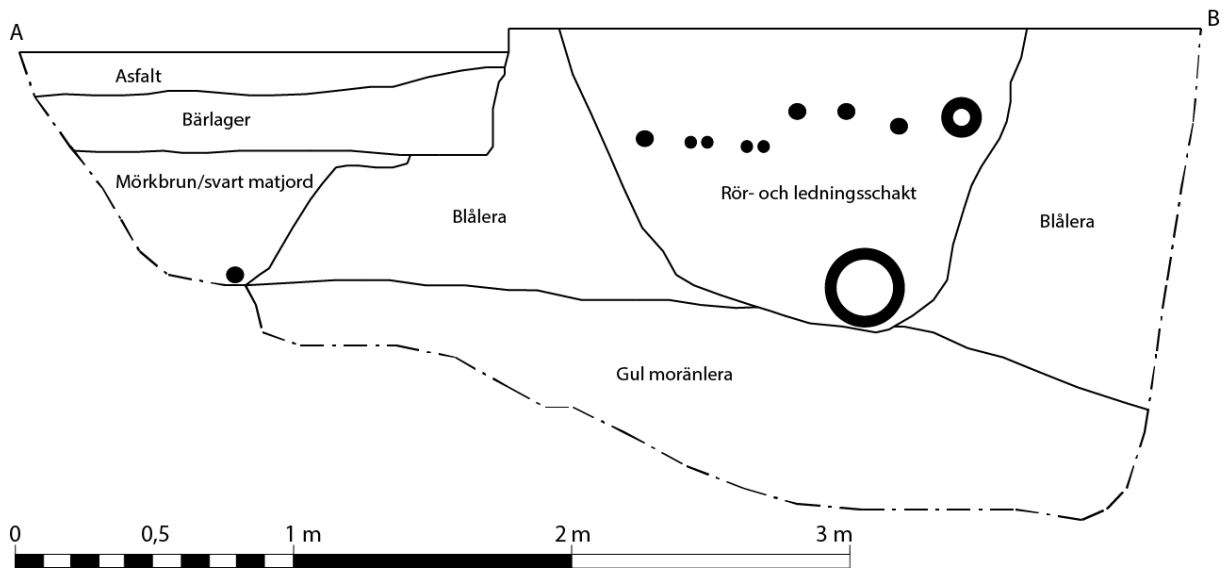
Bilagor

1. Plan- och sektionsritningar
2. Fyndförteckning
3. Makrofossilanalys
4. ^{14}C -analys
5. Dendrokronologisk analys
6. Konserveringsrapport

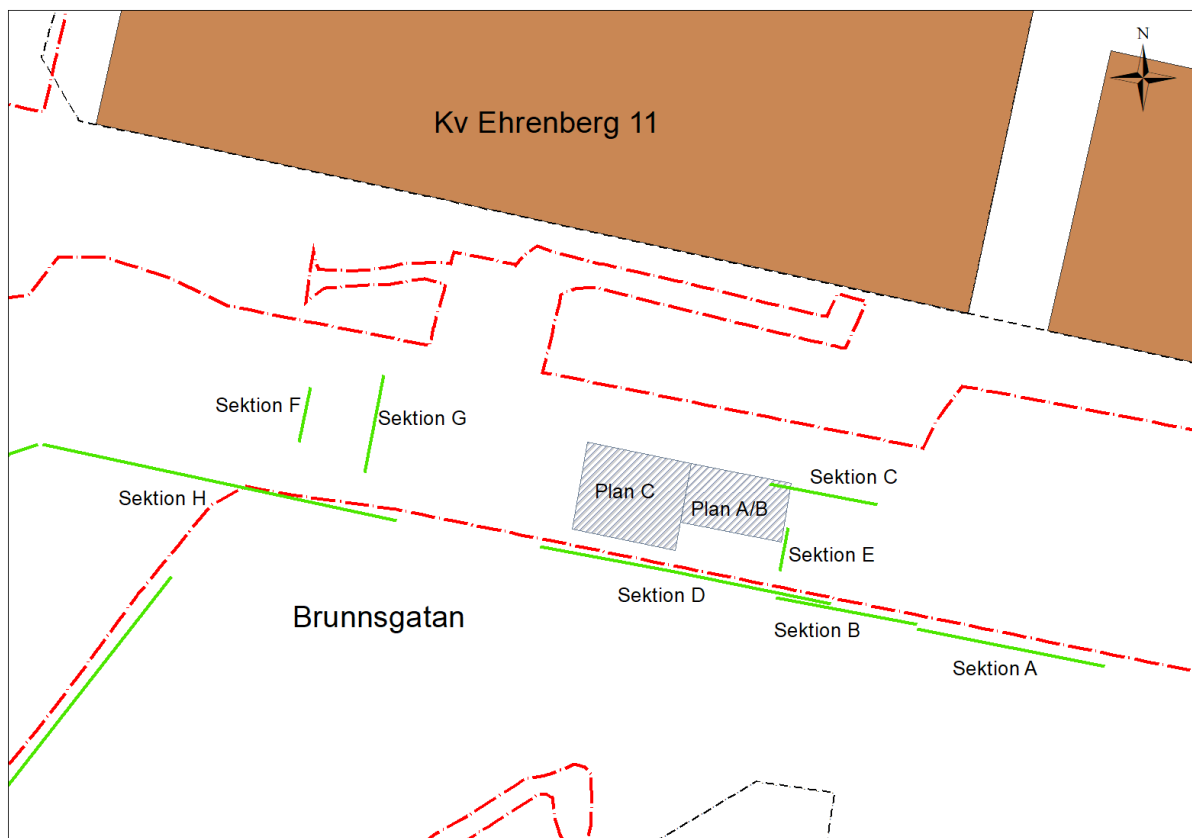
Bilaga1: Plan- och sektionsritningar

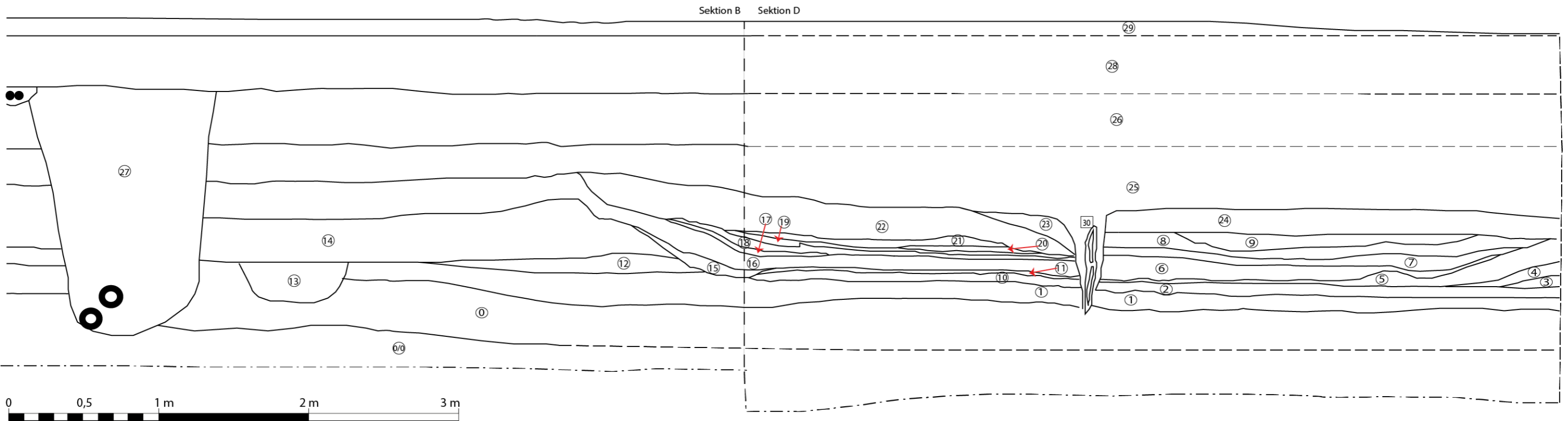
Östra delen av delområde 1. Sektioner markerat i grönt. © Lantmäteriet

Sektion 1, sett från söder.

Västra delen av delområde 1. Sektioner markerat i grönt och planritningar markerat i blå skraffering. © Lantmäteriet

Sektion B/D. Sett från norr.

0/0. Gul moränlera. Finkornig, fet, kompakt.

0. Grå sand, finkornig, mager, torr, lös.

1. Grå sand, finkornig, torr, mager, lös. Inslag av mellanstora stenar, småsten och lera. Möjligen en äldre gatubeläggning eller gårdsplan.

2. Gråbrun humus med stor lerhalt, finkornig, fet, fuktig, kompakt, "plastisk". Inslag av träkol, enstaka bränd lera, grus.

3. Grå lera, finkornig, fet, fuktig, kompakt. Inslag av diverse.

4. Grå sand, finkornig, mager, fuktig, lös. Inslag av bränd lera, sandstråk.

5. Grå sand, finkornig, torr, fuktig, lös. Blandad med träkol, sot, aska. Sedimenterat bottenlager i gödselstack.

6. Brun, torvig humus, inslag av grus, finkornig, fet, fuktig, kompakt. Inslag av småsten, bränd lera, träkol, träflis/bitlar.

7. Brun humus, finkornig, fet, fuktig, kompakt, inslag av träkol. Kanske förmultnat trä, och kan då tolkas som ett gammalt trägolv/trälock.

8. Grå, torr, poröst, finkornigt, fet. Enstaka stenar och lerfläckar. Innehåller tegelkross, träkol och träflis.

9. Grått, lerigt, mellankornigt, kompakt, fuktigt, nästan blött. Innehåller lerfläckar, småsten, träkolfläckar, djurben.

10. Grå humus, finkornig, fet, fuktig, kompakt. Inslag av småsten, träflis, träkol, träpinnar. Möjligt gammalt tramplager på den äldre knadderbelagd ytan.

11. Sandigt, sedimenterat lager. Möjligen från översvämning.

12. Brungrå lera, finkornig, fet, fuktig, kompakt. Inslag av bränd lera, kalk, träkol, mycket djurben, tegelkross. Tolkas som äldre brukningslager på knadderstensytan.

13. Finkornig, fet, fuktig, kompakt, Inslag av flinta, bränd lera, träkol, träflis, djurben. Möjligen ett igenfyllt dike/tomt ränna

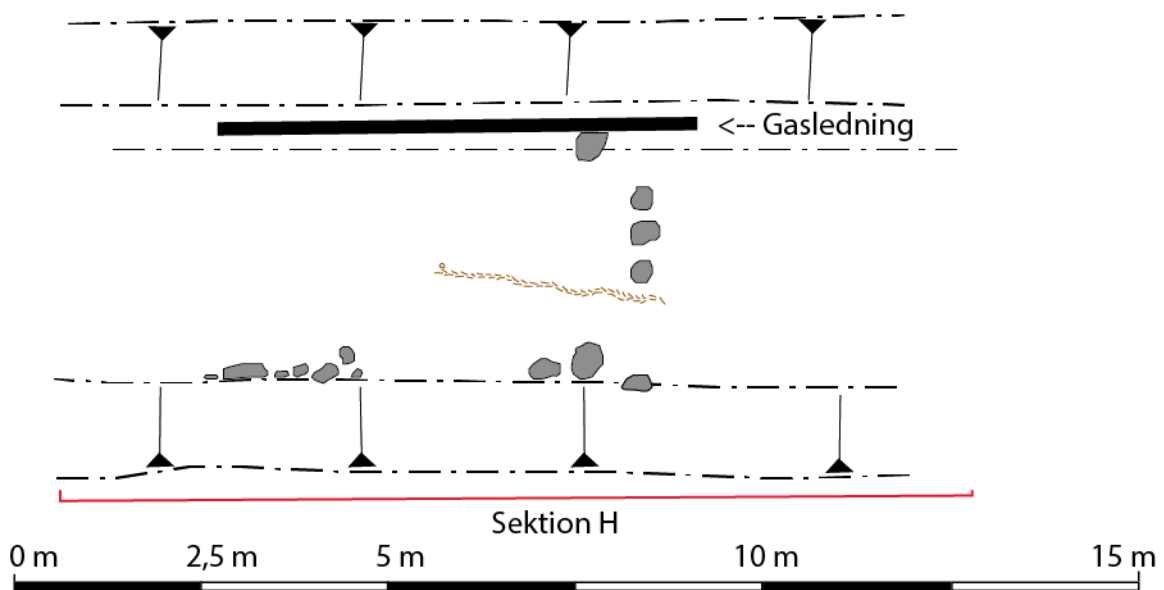
14. Gråbrun humus med hög lerhalt, finkornig, fet, fuktig, kompakt. Inslag bränd lera, träkol, mycket djurben, tegelkross. Tolkad som en äldre marknivå.

15. Finkornig, fet, fuktig, kompakt. Inslag av träkol, tegelkross, enstaka bränd lera, lerfläckar. Sedimenterad sand i ytan. Möjligen samma som 11.

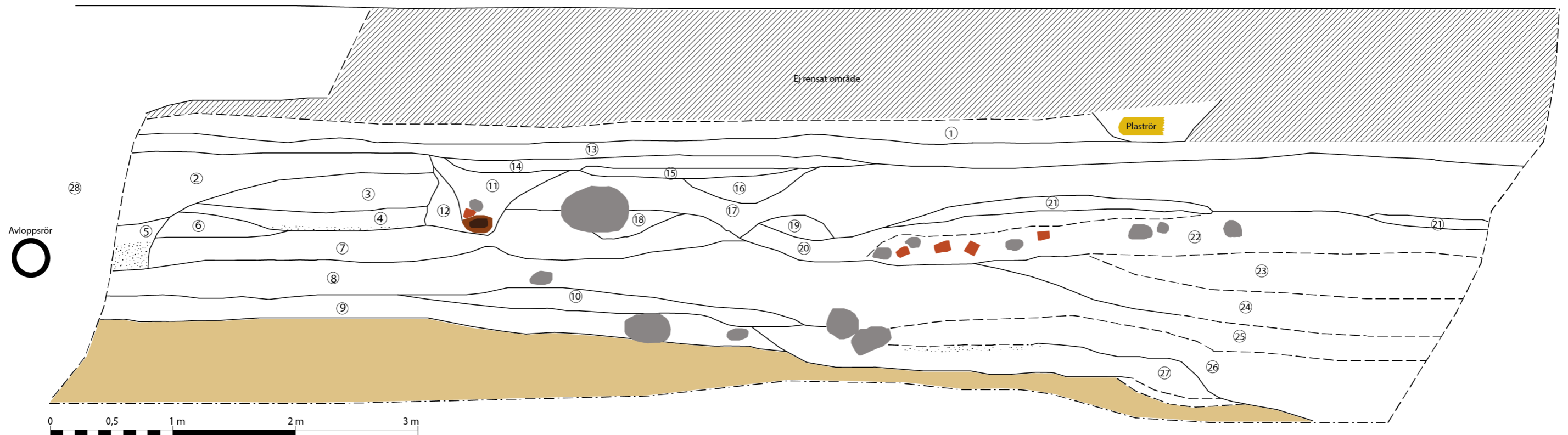
16. Brun humus, finkornig, fet, fuktig, kompakt, "plastisk. Inslag av träkol, enstaka småsten, träbitar, träflis, träpinnar, tegelbitar, taktegel, lerfläckar. Trägolv i marklager?

17. Gråhumus, finkornig, fet, fuktig, kompakt. Inslag av mycket trä, träkol. I övrigt homogent. Fyllning?
18. Gråbrun humus, finkornig, fet, fuktig, kompakt. Inslag av träflis, småsten, träkol, gödsel.
19. Förmultnat trä, träkol, finkornigt, fet, fuktigt, kompakt. Möjligen ett trägolv.
20. Brun humus, finkornigt, fet, fuktig, kompakt, homogent. Saknar komponenter. Förmultnat trä. Trägolv/träläggning.
21. Gråbrun humus, finkornigt, fet, fuktig, kompakt. Inslag av lerfläckar, grus, träkol. Uppgrävda massor för utjämning.
22. Melerad humus, finkornig, fet, fuktig, kompakt. Inslag av jämnt sorterat, bränd lera, träkol, lera, trä, småsten. Utjämningslags lager, ev. raseringsmaterial. Nedtrampad.
23. Brunt. Ej beskriven.
24. Ej beskriven.
25. Brungrå humus, med inslag av lera, finkornig, fet, fuktig, kompakt. Stora inslag av träkol, djurben, småsten, bränd lera, flint sten, kalkbruk och tegelkross.
26. Lera, finkornig, fet, fuktig, kompakt. Inslag av gult och rött tegel, småsten. Utjämning tidigast sent 1800-tal eller i samband med utläggandet av befintlig gata.
27. Rörschakt.
28. Makadam.
29. Asfalt.
30. Stolpe, spetsad. Nedkörd i moränen. Del av odlingsbädd.

Kv Ehrenberg 11

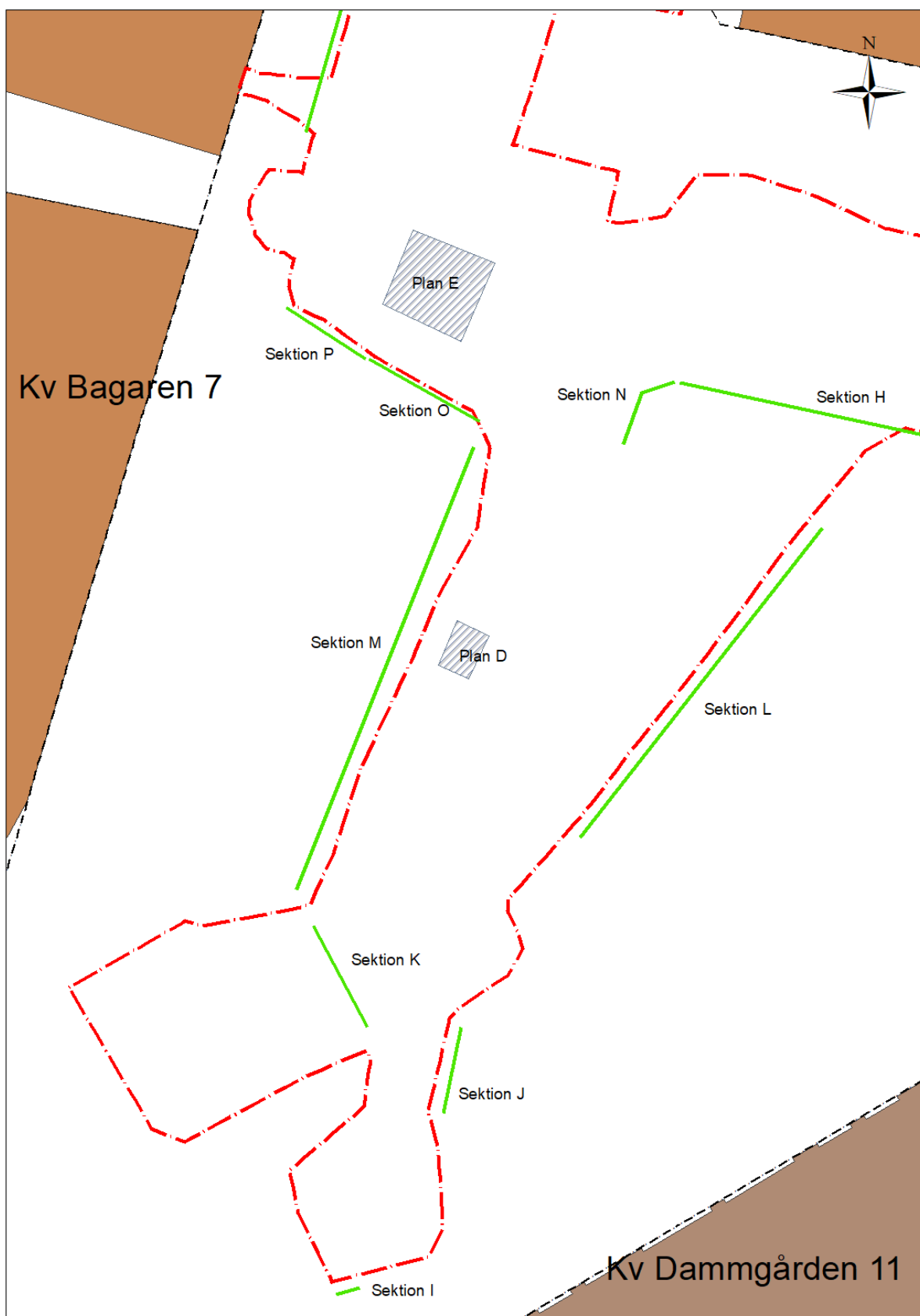
Planritning norr om sektion H (markerad i rött). Här ses syllstenarna i plan samt flätverk i östvästlig riktning.

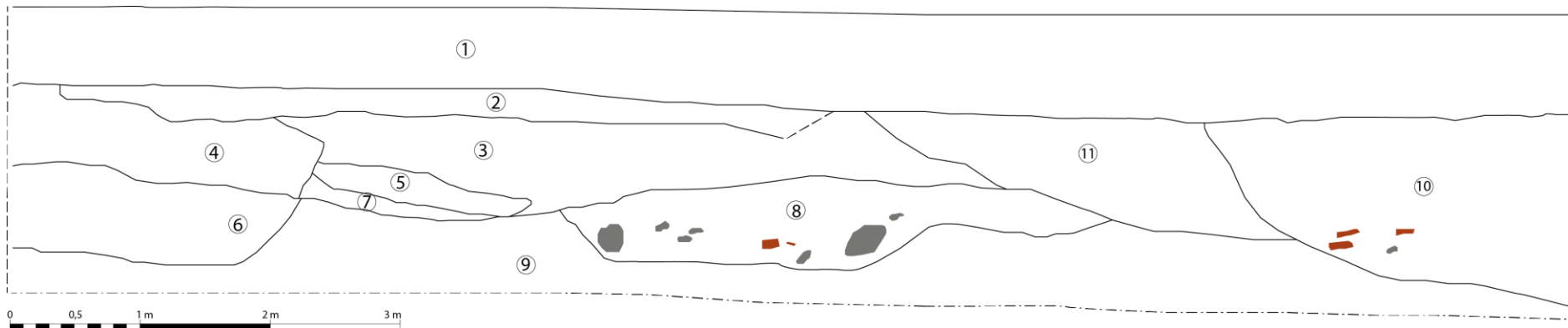
Sektion H, sett från norr.

1. Omrörd kulturjord blandat med lera. Sentida utjämning/fyllning.
2. Ljust brungrå kulturjord, fet, inslag av rött tegelkross, koks, lite småsten. Sentida utjämning.
3. Beigegul, mycket stort inslag av lera, lite kalkprickar, enstaka småsten. Utjämning.
4. Grå kulturjord, något fläckig, inslag av lerkladdar, fet, lite kompakt, mot botten lite linser med sand. Utjämning/Fyllning.
5. Beigeblått, gul lera och beige sand. Lera mot toppen, sand mot botten. Möjligen vattenavsatt.
6. Beige till gul. Mycket fin sand/silt till sand, lite inblandat av kulturjord. Vattenavsatt?
7. Brungrå kulturjord, fet, finkornig, hög halt av organiskmaterial, homogent, kanske omrört/omtrampat. Inslag av enstaka rött tegelkross, småsten, lite luckert. Fyllning i vallgrav?
8. Grå kulturjord, fet men med ett sandigt inslag. Ej så organiskt som lager 7 ovan. Homogent, enstaka småsten, enstaka träkol.
9. Beigeblå lera med mycket småsten i kontaktytan och lite längre ner i sterilen. Förefaller naturligt. Ev. tegel.
10. Grå fet lera, mörkare än lager ovan och nedan. Inslag av lite träkol, enstaka djurben, homogent, Fyllning? Omtrampad/omrörd.
11. Omrörd kulturjord, fläckig, heterogen. Inslag av rött tegelkross, sten, fajans. Fyllning. Ihålig trädstam i botten. Vattenledning.
12. Beige lera med lite kulturjord. Primär fyllning.
13. Mörkt grå lerig kulturjord, lite lerkladdar, torrt. Stort inslag av koks. Utjämning.
14. Fläckig, lera blandat med mör kulturjord, inslag av rött tegelkross, koks. Utjämning.
15. Brun kulturjord, fet, finkornig, ganska homogen. Enstaka rött tegelkross. Utjämning.
16. Gul sandig lera, enstaka gul tegelkross. Fyllning sentida. Möjligen stenvtryck.
17. Ljusgrå, aningen gul lera, fet, finkornig, med lite småsten. Kraftig utjämning. Anlagd yta?
18. Grå kulturjord med inslag av sand, fet, lite fuktig, sättilager för stor sten (ingått i N-S stengrund).
19. Ljust beigegrå lera, mer koncentrerad lera. Likar 17.

20. Brungrå lera, finkornig, fuktig, inslag av rött tegelkross, enstaka träkol. Påtagligt mer organiskt material än 8 och 17.
21. Gul lera, torr. Lite inslag av brun kulturjord. Golv?
22. Grå kulturjord, fet, luckert, med mycket raseringsmaterial, rött tegelkross, sten. I området kom vid schaktning mycket stora stenar. Förmodligen grundstenar. Luckert och svårrensat i sektion.
23. Ljustgrå lera, inslag av lite sand och enstaka röda tegelkross. Fyllning, svårtolkat.
24. Mörkt grå kulturjord, fet, finkornig, lite sandigt inslag, lite rött tegelkross. Fyllning i vallgrav.
25. Ljusgrå homogen lera med inslag av sand. Möjligen fyllning i vallgrav.
26. Grå till beige lera, inslag av sand, fuktigt, homogent, inslag av småsten. Mer inslag av grus/sand när det blir djupare åt väster.
27. Grå kulturjord med lite inslag av sand, homogent sandlager mellan 26 och 27.
28. Schakt för avloppsledning.

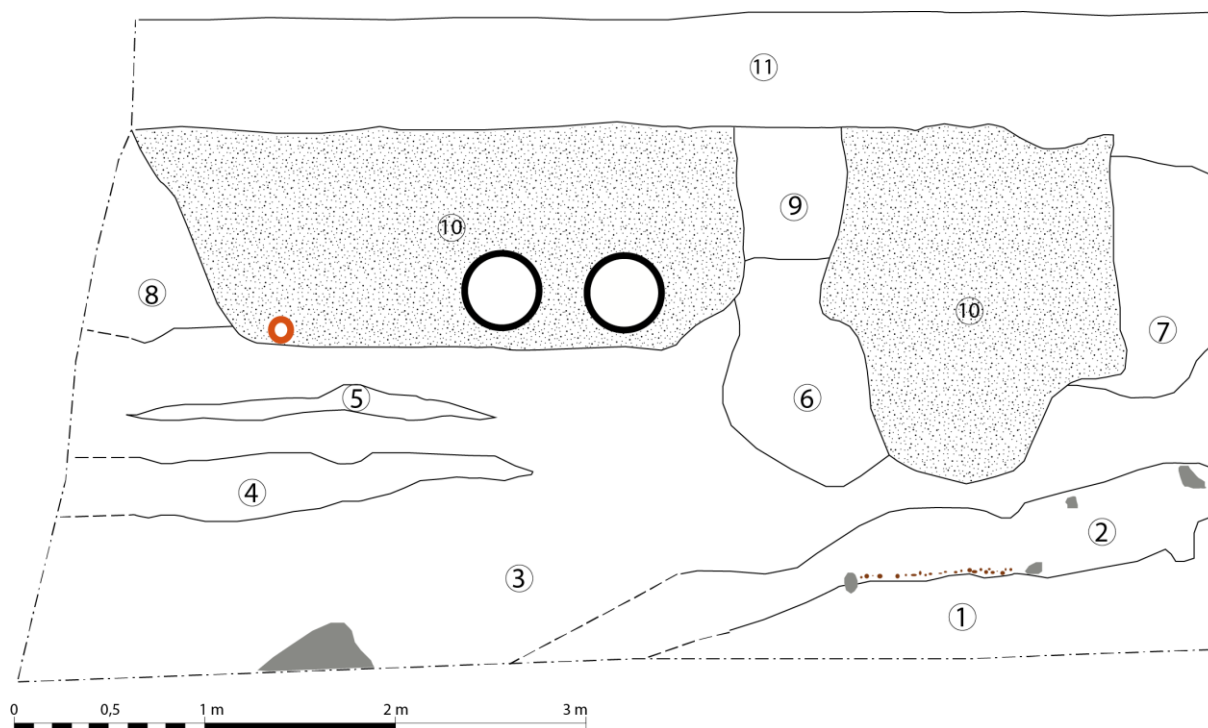

Delområde 2. Sektioner markerat i grönt och planritningar markerat i blå skraffering. © Lantmäteriet

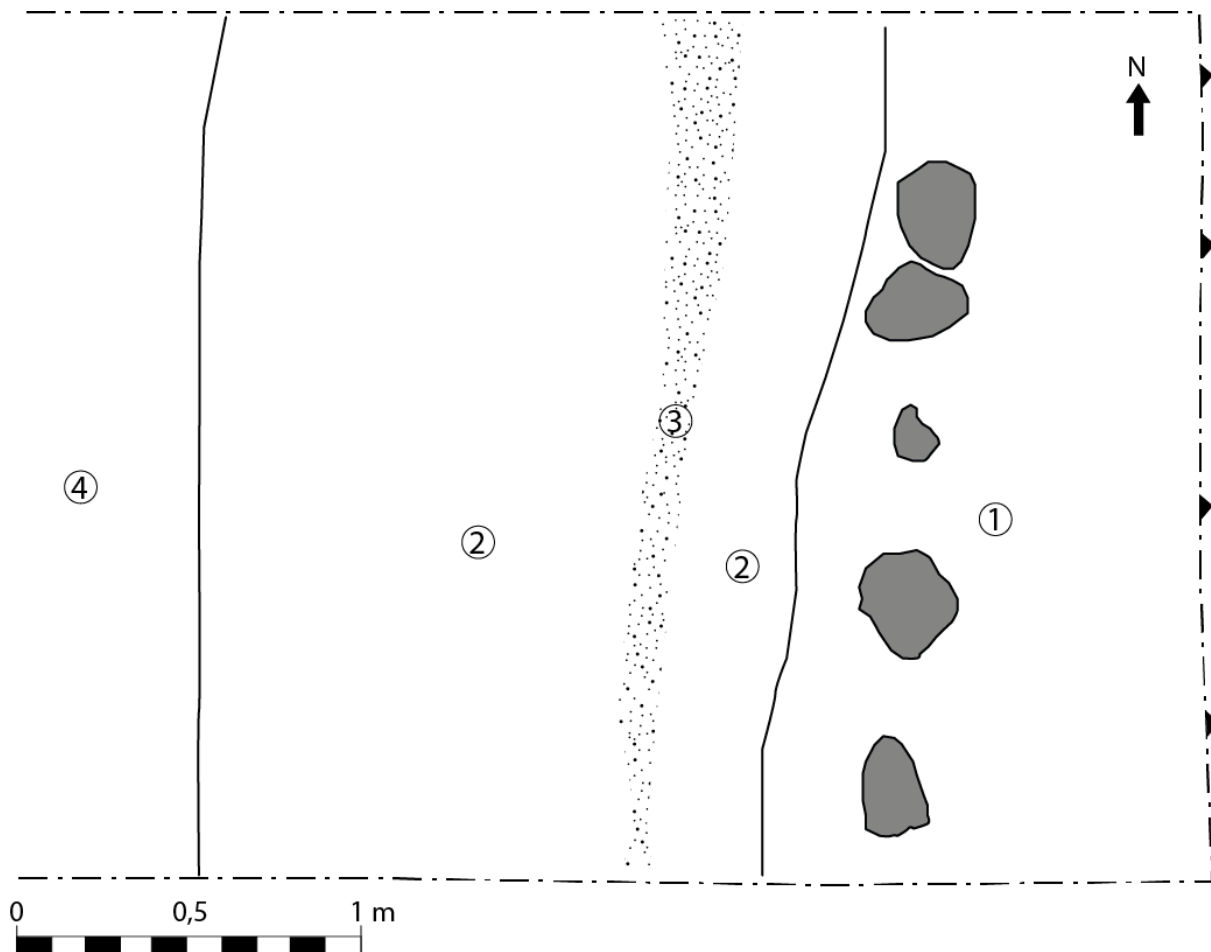
Sektion L, sett från väster.

1. Bärlager.
2. Grått mellankornigt, kompakt. Innehåller mycket sten och tegelbrockoer. Känns omrört och recent.
3. Gråt mellankornigt, kompakt. Innehåller mycket sten och gråa lerfläckar. Ev recent nedgrävning. Påförda massor.
4. Brungrått, mellankornigt, kompakt. Innehåller sand och lera. Tegelkorss, tegelbrockor. Utfyllnadsmassor.
5. Svartgrå, lerigt, mellankornigt, tegelbrockor, tegelkross, stenigt. Raseringsmassor.
6. Gråbrun silt, kompakt, mellankornigt, fet. En del sten, tegelbrockor. Lite flammig i färgen. Utfyllnadslager.
7. Grå lera, mellankornig, uppslängda massor från nedgrävning?
8. Grå silt. Innehåller mycket sten och tegelbrockor. Raseringsmaterial.
9. Grå silt, kompakt, mellankornigt, fet, känns "svampig". Innehåller lite enstaka tegelkross annars homogen. Fyllning i vallgrav?
10. Brungrå silt, mellankornig, fet, kompakt. Flammig i färgen åt det rödbruna hållet Känns ganska humöst med en del träfibrer i (rötter?). Innehåller mycket tegel, sten, gult tegel, glas, porslin och koks. Utjämningslager. Troligen 1800-tal.

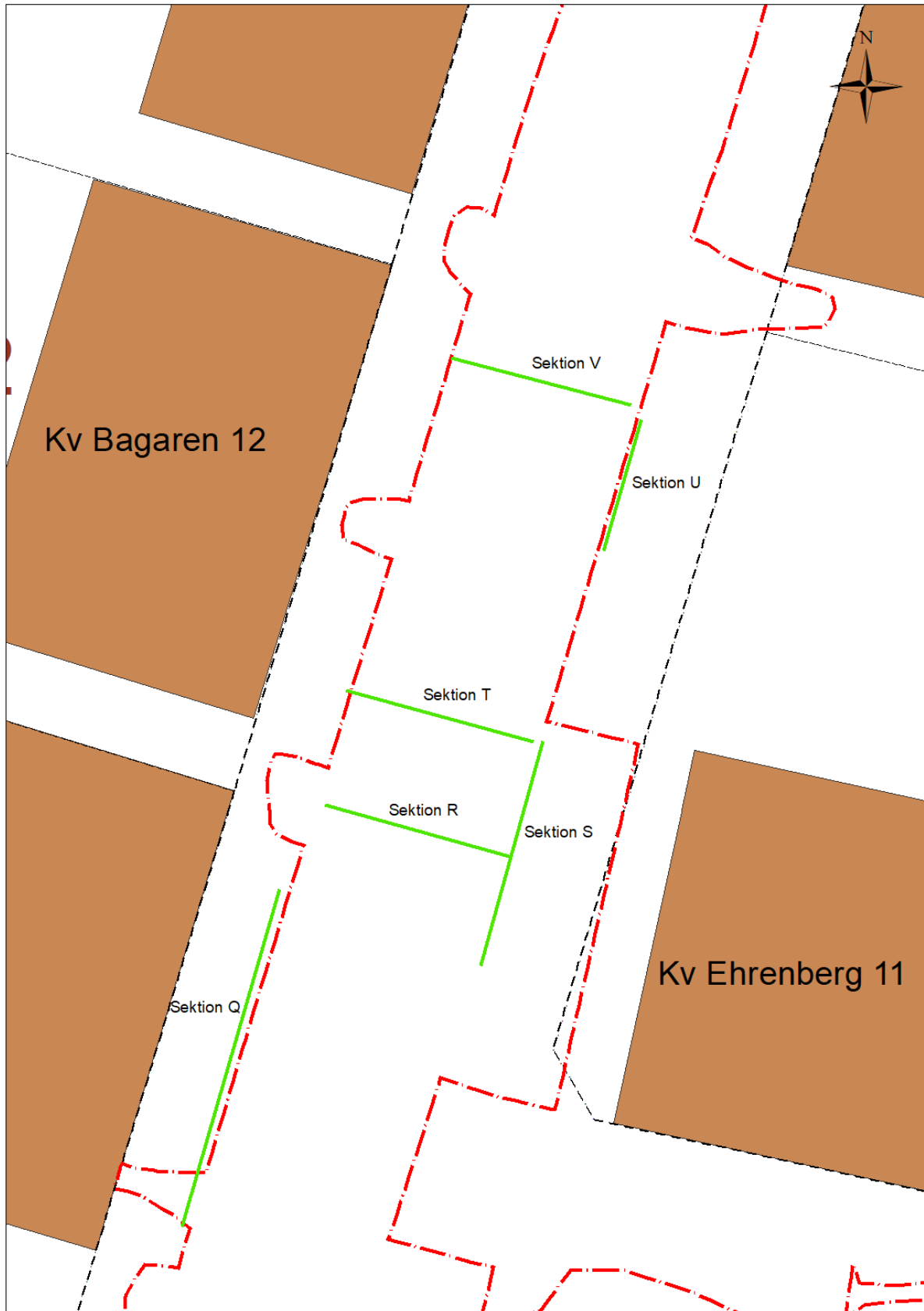
Sektion O, sett från norr.

1. Gråblå moränlera.
2. Brungrå lera, mellankornig, fet, blöt, kompakt. Något humöst. Innehåller träkolfläckar småsten, träfibrer, djurben. Delvis sedimenterat lager i vallgraven. I botten ligger en bit med trä, som troligen är samma som dokumenterats på Plan E (bilaga 5).
3. Grå lera, mellankornig, fet, kompakt. Innehåller mycket träkolprickar, bränd lera, träfibrer och småsten.
4. Grå lera, mellankornig, fet, fuktig, kompakt. Innehåller träkolsprickar och tegelkross.
5. Grå grusig sand. Som en lins i lager 3.
6. Brunt grå något flammig lera, mellankornig, fet, kompakt. Innehåller träkol, bränd lera, tegelkross. Möjligen fyllning i en nedgrävning eller en fyllning i vallgraven.
7. Liknar 6 men med något mer komponenter och sand/grus.
8. Grått, silt, bråttigt av tegel, sten och sand.
9. Som 8.
10. Sand i schakt.
11. Bärlager

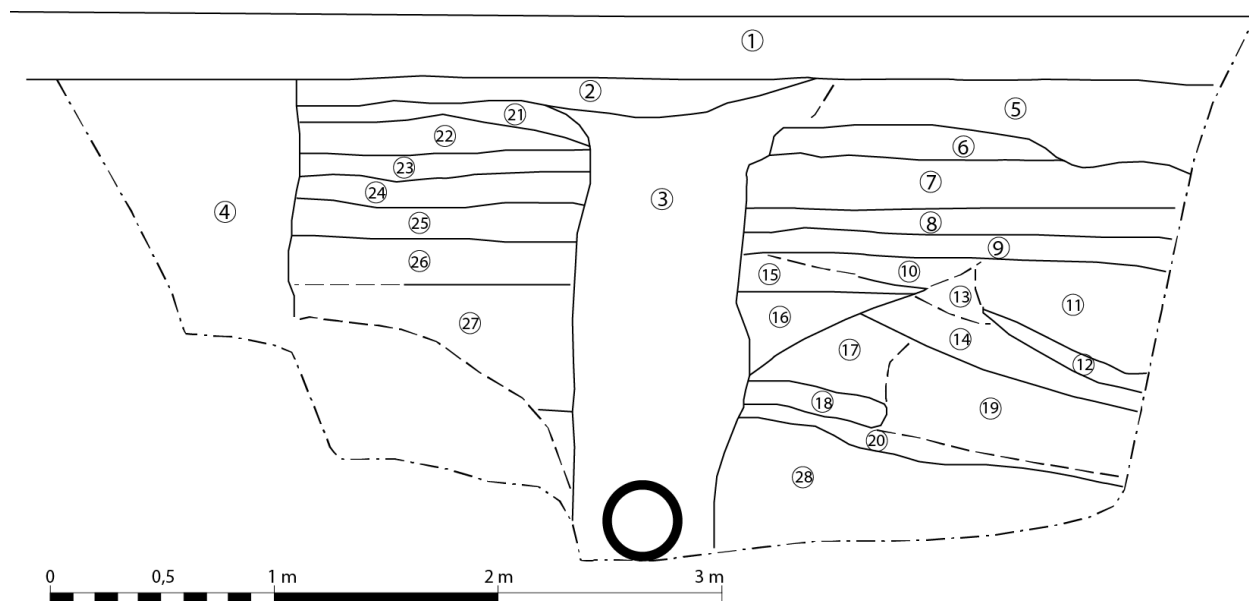

Plan E, cirka 2,50 meter under marknivå.

1. Grå fet siltig lera, mycket fuktig, kompakt. Fler större sten är nedtryckta i lagret.
2. Brungrå lera, humöst, fett och kompakt. Ett delvis förmultnat lager av flätverk. Rustbädd.
3. Grå sand, mellankornig, porös, magert. Sedimenterat lager. Trädde fram under lager 2.
4. Brungul lera, kompakt. Innehåller en del sten och tegel. Äldre ledningsschakt.

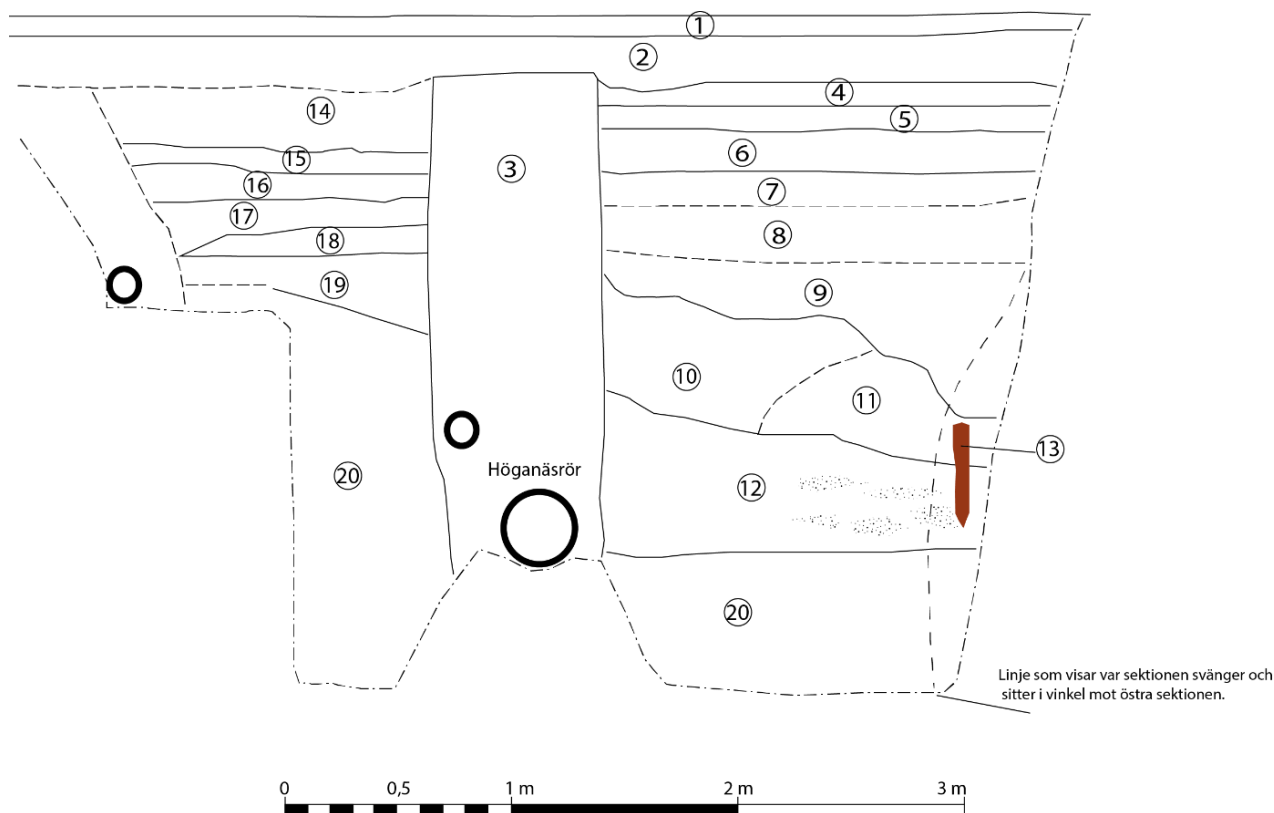

Södra delen av delområde 3. Sektioner markerat i grön. © Lantmäteriet

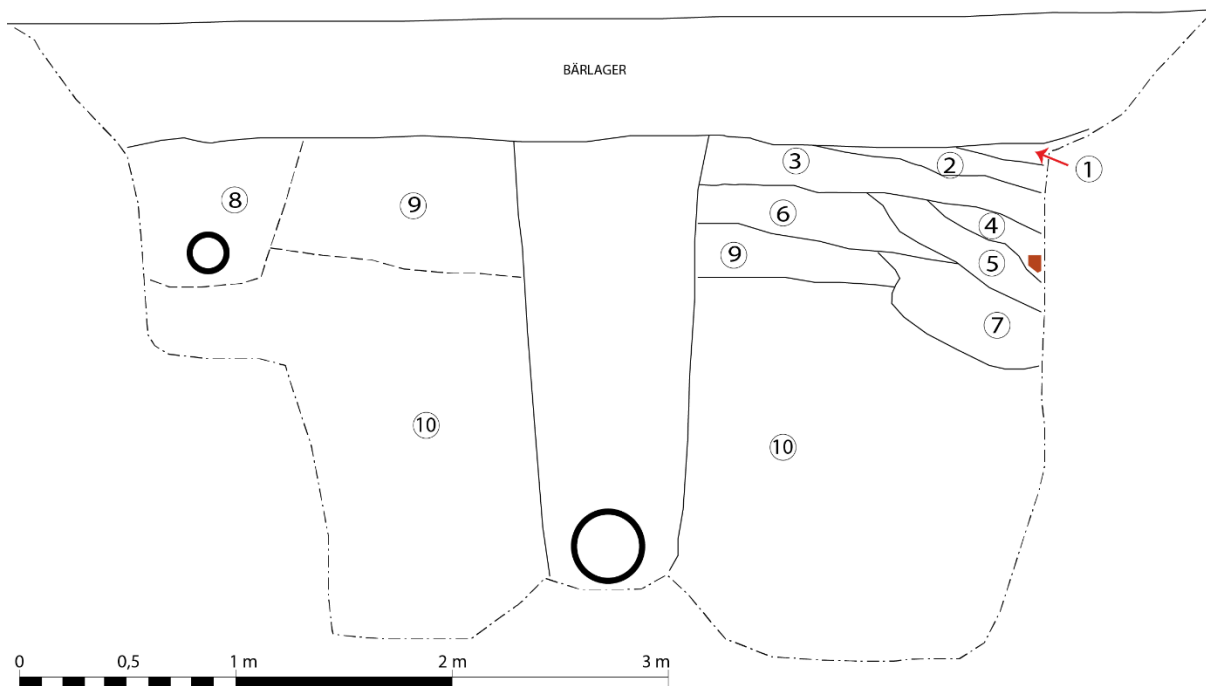
Sektion R, sett från söder.

1. Grus.
2. Grå torr, kompakt lera, med lite tegelkross. Utjämning.
3. Omrörd kulturjord, fläckig. Fyllning avloppschakt.
4. Omrörd, småfläckig kulturjord. Fyllning i avloppschakt från sidan. Servis.
5. Storfläckigt, grått och ljust brunt, finkornigt, kompakt, med lite rött och gult tegelkross. Utjämning.
6. Kulturjord blandat med mycket kalkbruk, rött och gult sentida tegelkross, inslag av koks. Utjämning.
7. Melerat, mestadels mörkt grått, inslag av gult och rött sentida tegelkross, koks. Utjämning.
8. Gul lera med inslag av lite rött och gult tegelkross. Utjämning.
9. Mörkt grått, finkornigt, torrt, inslag av gult tegelkross, lite sandfläckar.
10. Mörkt grått, finkornigt, lite luckert, inslag av rött tegelkross, sandblandat kalk. Fyllning i vallgrav.
11. Melerat, lerigt gråbrun jord, blandat med fläckar med sand och beige lera. Lite småsten. Fyllning i vallgrav.
12. Beige lera blandat med lite sand. Fyllning Den dendrokronologiska analysen gav att.
13. Grå finkornig lera, fett, lite fuktig, inslag av en röd tegelpanna (kross) Fyllning i vallgrav.
14. Brun till grå lera, fet, fuktig, finkornig, med enstaka rött tegelkross.
15. Gråbrun finkornig lera, fet, lite fuktig, inslag av rött tegelkross. Utjämning?
16. Melerat, mestadels brunt, luckert, lerhaltigt, inslag av lite rött tegelkross. Fyllning i vallgrav.
17. Ljust gråbrun, mycket finkornig lera, med lite träkol, fet, fuktig. Oklar gräns mot öster. Oklart om utjämning eller lager.
18. Ljust brunt, stort inslag av sand, kan inte utesluta att det är vattenavsatt.
19. Grå finkornig lera, homogent, fuktigt, lite kompakt, inslag av enstaka rött tegelkross. Kan vara del i nedgrävning, möjligen vallgravens kant.
20. Grå finkornig lera, som mot botten och mot öster innehåller allt med sand. Vattenavsatt förmodligen.
21. Brunt finkornig lera, med lite rött tegelkross. Utjämning.
22. Beigebrun lera, med kalkprickar.
23. Melerat, mestadels brun torr lera med inslag av gult och rött tegelkross. Utjämning.
24. Skiktat lager med kalkbrukskross i botten, lite gult tegelkross blandat med lite kulturjord. Utjämning.
25. Brungrå kompakt lera, torrt, med inslag av lite rött tegelkross.
26. Brungrå lera, finkornig, få komponenter. Utjämning eller marklager eller fyllning.
27. Beigebrå lera, finkornig, homogent, få komponenter. Oklart om marklager eller fyllning.

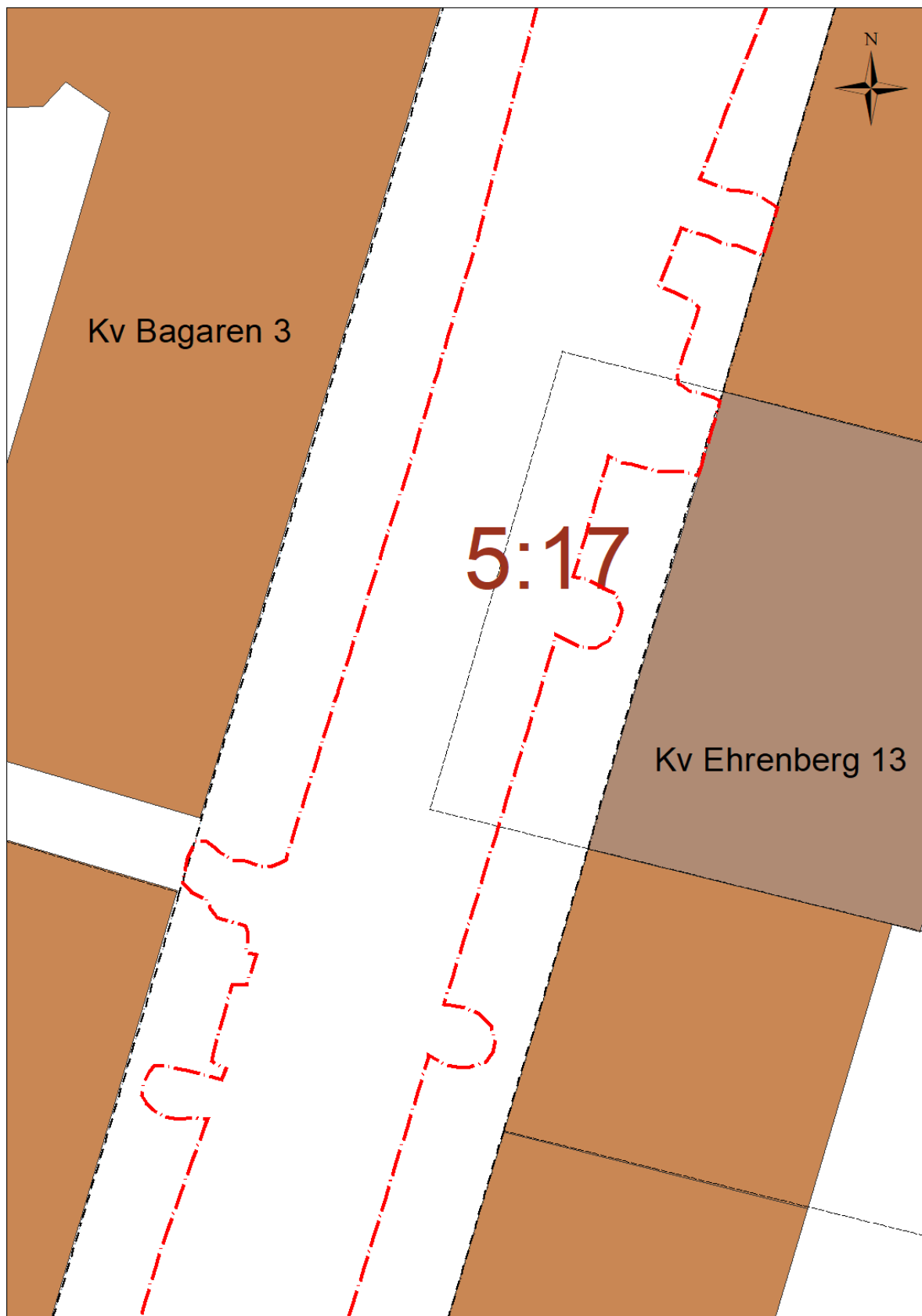
Sektion T, sett från söder.

1. Asfalt.
2. Grus, sand, makadam.
3. Omrörd kulturjord med mycket lera. Fyllning i rörschakt.
4. Melerad kulturjord, blandat med brungul lera, kompakt, torrt. Utjämning.
5. Svartgrå kulturjord, finkornig, kompakt, torr. Inslag av koks, rött tegelkross. Utjämning.
6. Mörkgrå, kulturjord, finkornig, torrt, lite kompakt. Inslag av rött och gult sentida tegelkross.
7. Mestadels beige i färg, blandat matjord, grus, i väster, lera i öster. Inslag av rött och gult sentida tegelkross. Utjämning.
8. Melerat, fläckigt. Kulturjord med gula lerfläckar, ganska mycket gult sentida tegelkross. Sentida fyllning i vallgrav.
9. Mörkt grått, kulturjord, finkornig, lite lucker, lite fuktig. Inslag av gult tegelkross, klart tunt fönsterglas. Sentida vallgravsfyllning.
10. Gråbrun, lerigt, med bruna fläckar i grått. Homogent. Innehåller enstaka träkolsprickar, en bit rött tegelkross. Fyllning i vallgravens sida?
11. Något otydlig gräns mot 10. Annars tydligt ljust grått, lerigt, fet, lite fuktig, inslag av enstaka träkolsfläckar. Fyllning i vallgravens kant.
12. Morän, ljusblå, skarp övergång emot 11.
13. Spetsad stör, nerkörd genom 11 och 12, verkar ej komma högre uppifrån.
14. Melerat grått till brunt, finkornigt, torrt, kompakt, ser något skiktat ut men ger ett blandat uttryck. Utjämning sentida.
15. Ljust grått, finkornigt, torrt. Inslag av gult sentida tegelkross.
16. Melerat, grått till brunt, finkornigt, torrt, kompakt. Inslag av rött och gult tegelkross, slagg. Sentida utjämning.
17. Ljusgrått, finkornigt torrt. Inslag av koks, lite rött tegelkross. Sentida utjämning.
18. Beige-grått, lerigt, kompakt, lite torrt. Inslag av rött, tegelkross. Utjämning, ev gammalt.
19. Ljust brungrått, homogent, finkornigt, torrt, lite kompakt. Inslag av enstaka kalkfläck, träkol.
20. Beigegul moränlera.

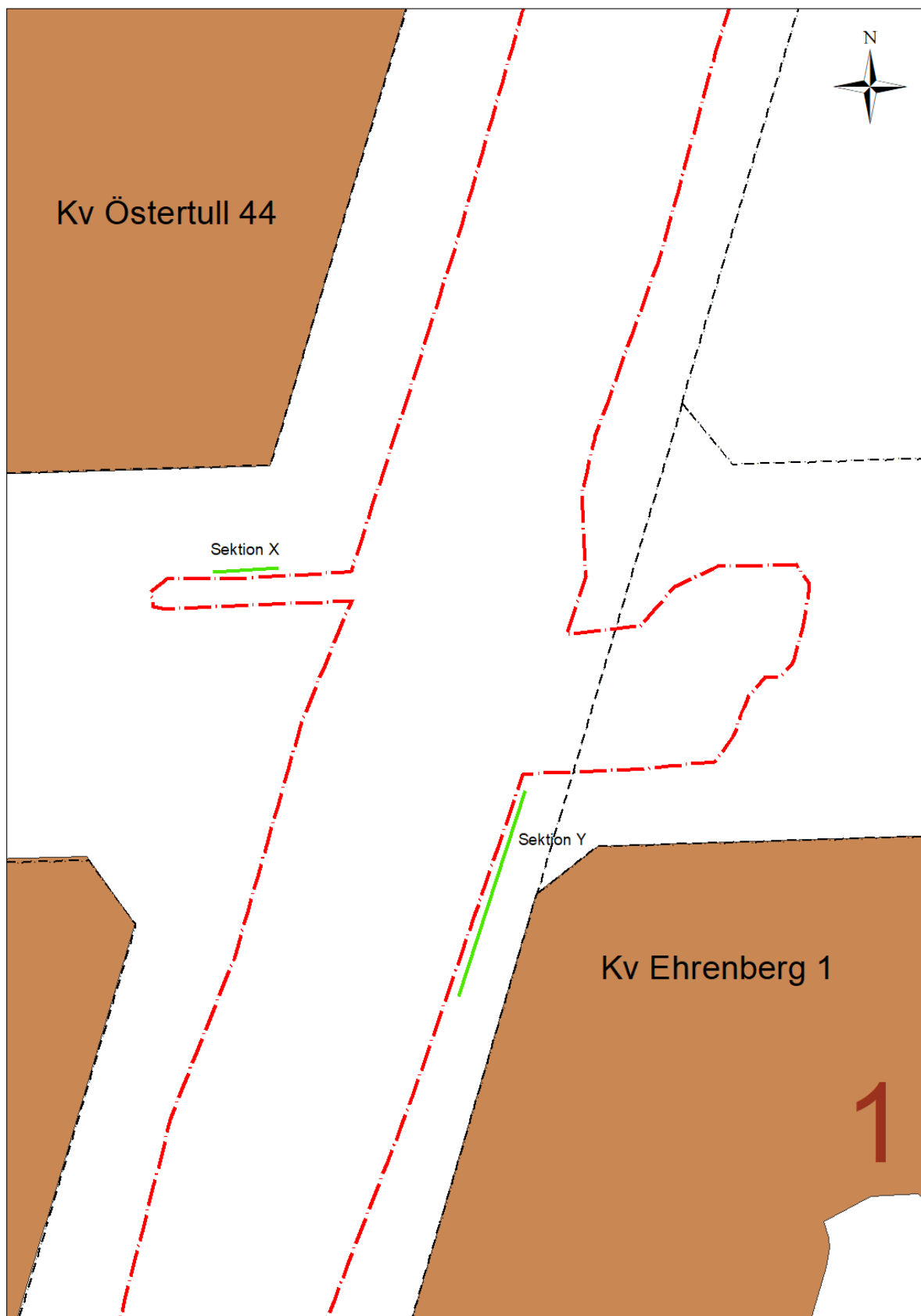

Sektion V, sett från söder.

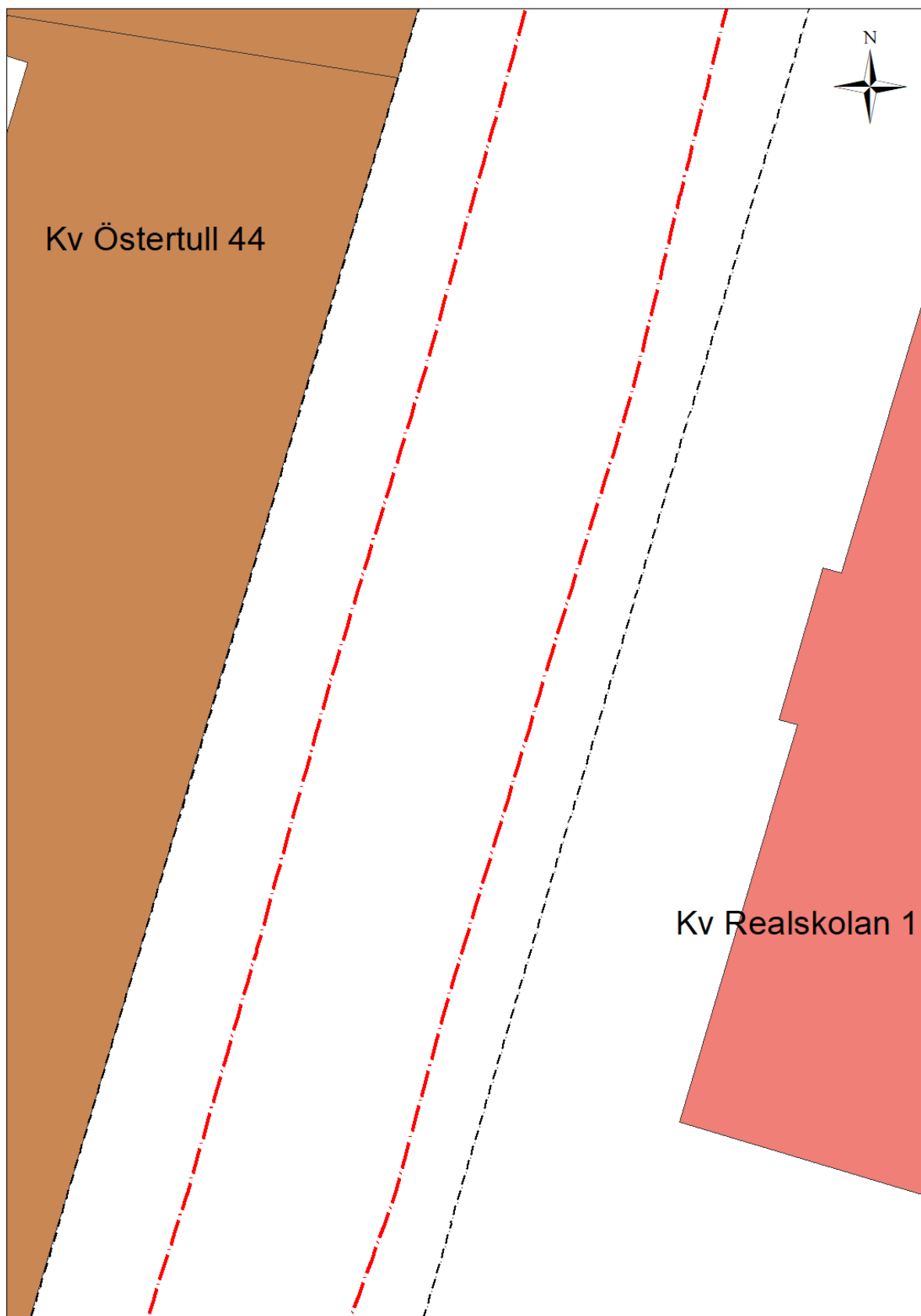
1. Beige grus och kulturjord. Sentida utjämning.
2. Mörk grått, grovkornigt, matjord, med mycket koks. Sentida utjämning.
3. Beige kulturjord, med lite tegelkross, inslag av koks. Sentida utjämning.
4. Omblandad melerad kulturjord, mycket trött och gult tegelkross, ser sentida ut. Rest av glaskärl, ser ej gammalt ut.
5. Brunt, sandigt, grusigt, med kulturjord. Inslag av enstaka skiffer, lite rött tegelkross, läderspill. Verkar vara sentida utjämningslager.
6. Brun lera, ganska homogent, få komponenter. Tydligt skilje i botten. Fyllning i vallgravens sida?
7. Beigegrå lera, svagt kulturpåverkad lera, ganska tydlig kontaktyta mot underliggande renare gula lera, ganska homogent. Innehåller nästan inga komponenter. Fyllning i slänt i vallgrav.
8. Omrörd kulturjord i rörschakt.
9. Lera, gult till blå, något mer lucker, porösare än underliggande lera som är mer kompakt.
10. Moränlera.

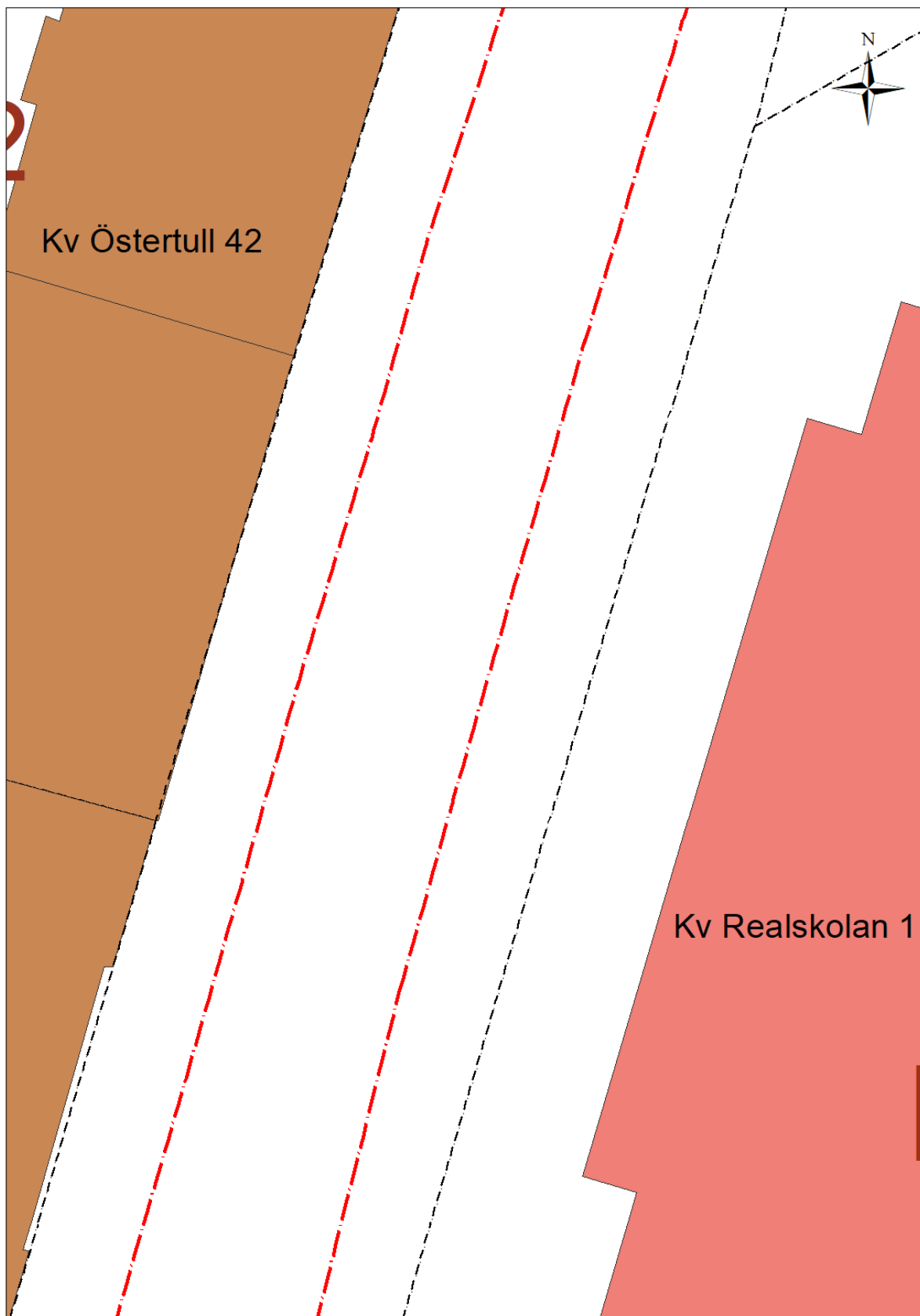
Centrala delen av delområde 3. © Lantmäteriet

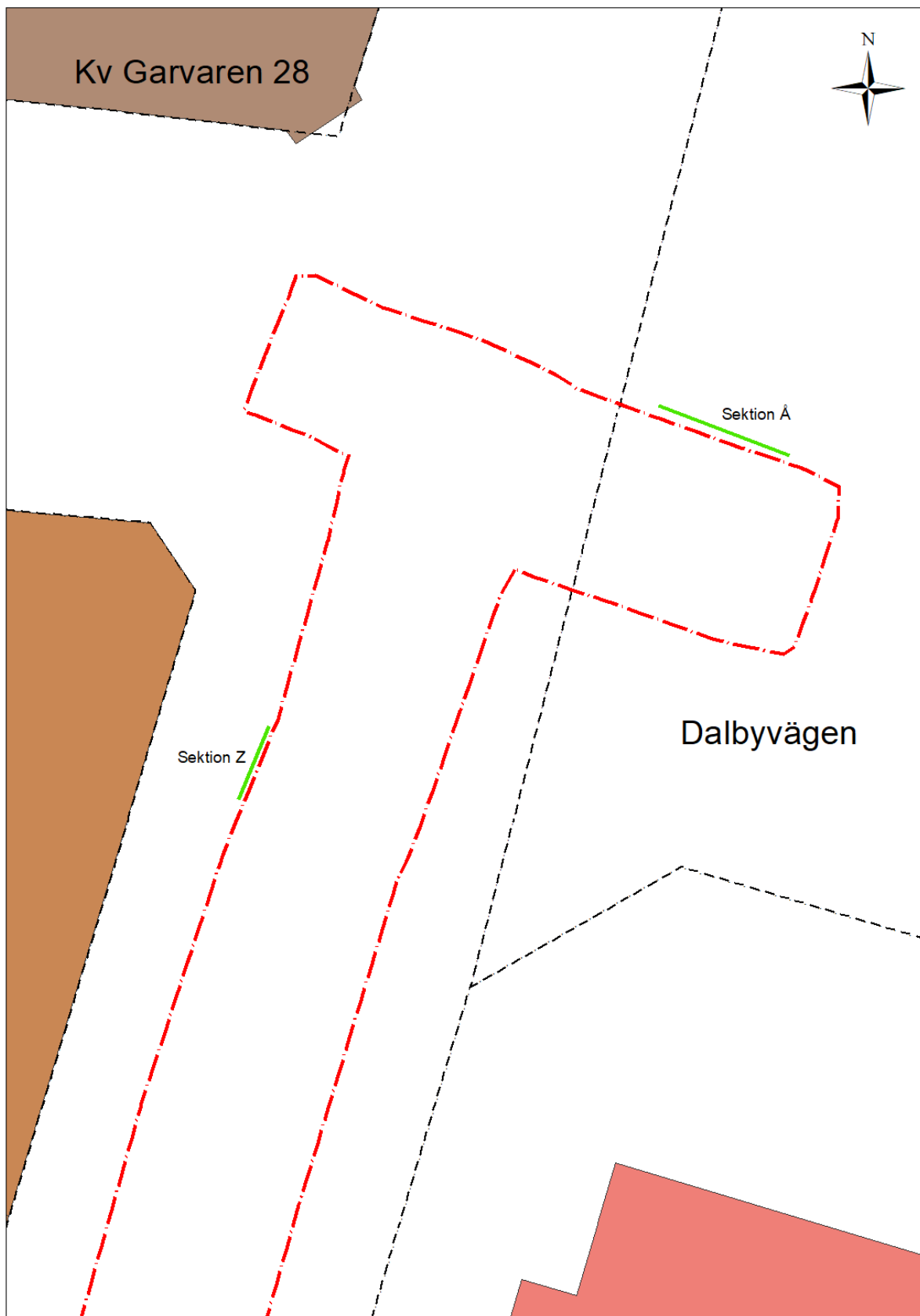
Norra delen av delområde 3. Sektioner markerat i grön. © Lantmäteriet

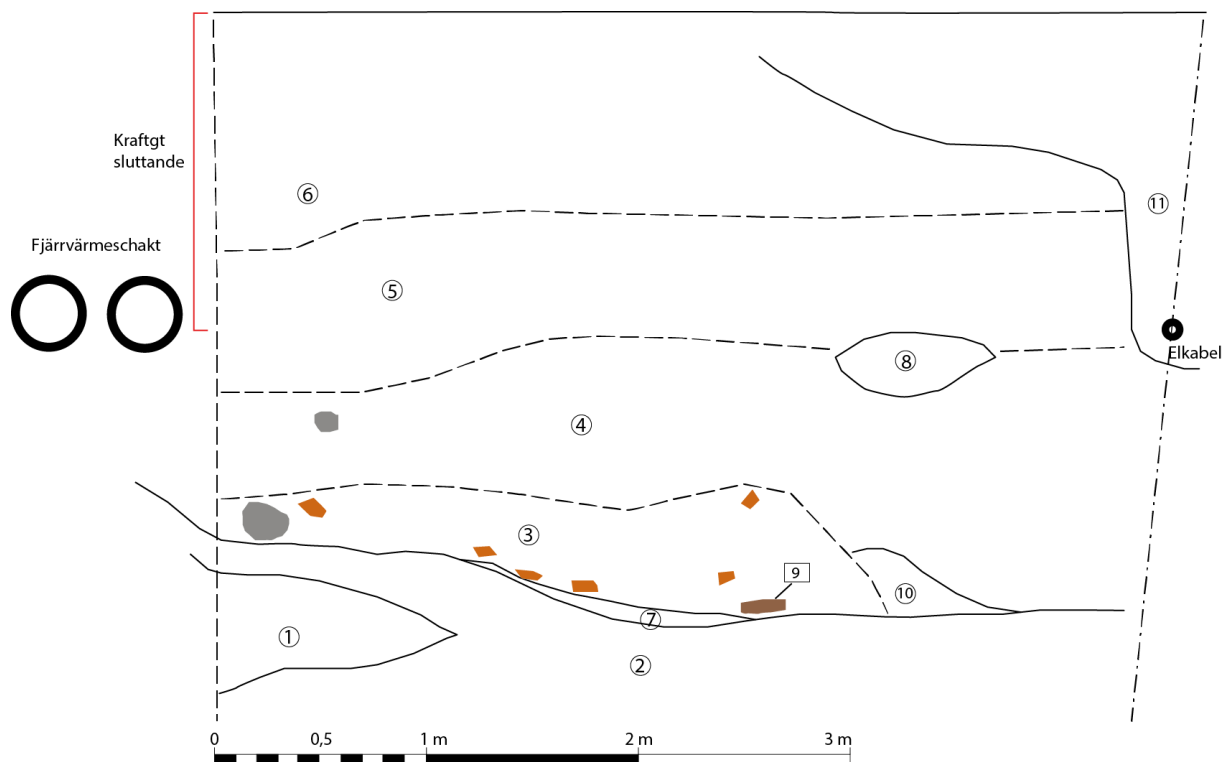
Södra delen av delområde 4. © Lantmäteriet

Centrala delen av delområde 4. © Lantmäteriet

Norra delen av delområde 4. Sektioner markerat i grön © Lantmäteriet

Sektion Å, sett från söder.

1. Gul moränlera.
2. Ljust gråblå moränlera.
3. Gråbrun lerig silt, finkornig, fet, kompakt, humösa inslag, trä. Innehåller bränd lera, småsten, tegelkross, tegelbrockor, sten, träkol, djurben. I botten kom en del järnutfällningar och grusigt. Sedimenterade massor.
4. Gråbrun lerig silt, samma som (3) men mycket mindre innehåll. Fri från brockor och sten. Utjämningslager.
5. Samma som (4) men något mörkare, väldigt vaga skillnader. Utjämningslager.
6. Något ljusare brun än (5). Fet humös, sandiga inslag. Utjämningslager.
7. Brunt, humöst, fet och kompakt. Botten på vallgrav. Sedimenterade lager.
8. Brungrått, humöst, sand, grus, träkol, träfibrer.
9. Träbit, mycket förmultnad. (ej omhändertagen)
10. Liknar (3) men innehåller mycket nedbrutet trä, humöst.

Bilaga 2: Fyndförteckning

Fyndnr.	Kontext	Material	Sakord	Formtyp	Undertyp	Del	Antal	Vikt (g)
1	Planritning A/ Kontext 1	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Skål	buk - botten	1	15
2	Planritning A/ Kontext 2	Järn	Oidentifierad				1	5
3	Planritning A/ Kontext 3	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	buk	1	4
4	Planritning A /Kontext 4	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Fat		2	8
5	Planritning A /Kontext 5	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	buk	1	5
6	Planritning B /Kontext 2	Keramik	Kärl	Nästanstengods, odefinierat	Oidentifierad	buk	1	14
7	Planritning C /Kontext 0	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	Odefinierad	1	1
8	Plan C	Djurben	Nål				1	10
9	Sektion B /Kontext 3	Keramik	Kärl	Stengods, odefinierat	Oidentifierad	buk	1	9
10	Sektion C /Kontext 4	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	gryta	mykning - buk	3	34
10	Sektion C /Kontext 4	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	buk	1	6
11	Sektion C /Kontext 5	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	Odefinierad	1	1
12	Sektion C /Kontext 7	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Tallrik	Brätte	1	24
13	Sektion C /Kontext 9	Järn	Beslag				1	33
14	Planritning B /Kontext 2	Trä	Kärl	Laggekärl		Botten	1	46
15	Sektion D/ Kontext 2	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	Odefinierad	1	1
16	Sektion D /Kontext 3	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Trebensgryta	mykning	1	7
17	Sektion E /Kontext 5	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Kruka	Mykning- hals-buk- hanttag	33	1118
18	Sektion D /Kontext 8	Glas	fönsterglas				1	1
19	Sektion D/ Kontext 11	Järn	Kniv	Kniv med hornhandtag			1	72
19	Sektion D/ Kontext 11	Järn	Kärl				1	132
20	Sektion D/ Kontext 17	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Trebensgryta	buk	1	12
21	Sektion D/ Kontext 18	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	buk	2	22
21	Sektion D/ Kontext 18	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	Odefinierad	1	1
22	Sektions D/ Kontext 19	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Kanna	Hänkel	1	17
23	Sektion D/ Kontext 28	Slagg	Järnhaltig				1	196
24	Ritning 16/ under sten 3	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Skål	mykning - botten	2	205
25	Ritning 16 / - 1,50 m	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Skål	mykning - botten	9	424
26	Ritning 16 / under sten 2	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Skål	mykning	1	39
27	Sektion H/ Kontext 11	Keramik	Kärl	Fajans, odefinierad	Fat	mykning - skuldra	1	17
28	Sektion J / Kontext 4	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Fat	Odefinierad	1	11
28	Sektion J / Kontext 4	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	Odefinierad	1	1
28	Sektion J / Kontext 4	Keramik	Räfflad brännplåt				1	59
29	Sektion L / Kontext 6	Keramik	Kärl	Stengods, odefinierat	Oidentifierad	botten	1	3

30	Sektion L / Kontext 9	Keramik	Kärl	Stengods, odefinierat	Flaska	buk	1	6
31	Sektion L / Kontext 10	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Tallrik	botten	1	12
32	Sektion M / Kontext 1	Glas	fönsterglas				1	1
32	Sektion M / Kontext 1	Glas	föremål, oidentifierat				1	5
32	Sektion M / Kontext 1	Järn	Oidentifierad				1	3
32	Sektion M / Kontext 1	Keramik	Kakel	Odefinierat			1	2
32	Sektion M / Kontext 1	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Fat	mynning - buk	2	14
33	Sektion M / Kontext 3	Glas	kärl			Oidentifierad del	1	1
33	Sektion M / Kontext 3	Keramik	Kärl		Fat	botten	1	3
34	Sektion M / Kontext 6	Piplera	Kritpipa			Skaft	1	4
35	Sektion N / Kontext 1	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Kanna	Hänkel	1	25
36	Sektion n / Kontext 3	Glas	fönsterglas				1	1
36	Sektion n / Kontext 3	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Krus	buk	1	6
37	Sektion O / Kontext 5	Keramik	Kärl	Vitgods, odefinierad	Fat	botten	2	3
38	Sektion U / Kontext 5	Glas	oidentifierat			Oidentifierad del	2	10
38	Sektion U / Kontext 5	Keramik	Kärl	Stengods, odefinierat	Flaska	buk	1	10
38	Sektion U / Kontext 5	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Skål	buk - botten	1	8
38	Sektion U / Kontext 5	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	botten	1	14
39	Sektion U / Kontext 7	Glas	fönsterglas				3	2
39	Sektion U / Kontext 7	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	Odefinierad	5	8
39	Sektion U / Kontext 7	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Skål	buk - botten	1	25
39	Sektion U / Kontext 7	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	mynning	1	12
40	Sektion M / Kontext 2	Järn	Pilspets	Pilspets med fyrsidigt tvärsnitt			1	13
41	Lösfynd vid schaktning	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Skål	buk - botten	1	106
41	Lösfynd vid schaktning	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Trebensgryta	fort	1	39
41	Lösfynd vid schaktning	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Skål	Hänkel - mynning	1	30
41	Lösfynd vid schaktning	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	buk	1	5
41	Lösfynd vid schaktning	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Tallrik	Odefinierad	1	10
41	Lösfynd vid schaktning	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Skål	mynning - buk	1	25
41	Lösfynd vid schaktning	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	mynning - hals	1	51
41	Lösfynd vid schaktning	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	Odefinierad	1	11
41	Lösfynd vid schaktning	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	Odefinierad	1	15
41	Lösfynd vid schaktning	Keramik	Kärl	Fajans, odefinierad	Fat	mynning	1	4
41	Lösfynd vid schaktning	Glas	kärl				3	59

Makroskopisk analys av jordprover från Brunnsgatan och Östra Vallgatan, Lund

Teknisk rapport

Jens Heimdahl, Arkeologerna – Statens historiska museer 2020-12-07

Bakgrund

Under den arkeologiska schaktövervakningen Brunnsgatan och Östra Vallgatan i Lund (Projekt 61000-650, Lst dnr 431-5529-2018) insamlades åtta jordprover för makroskopisk analys med fokus på växtrester. Provtagningen skedde i sektioner längst schakten, presenterade i ritningar. Lämningarna utgjordes dels av fyllnader i den gamla vallgraven (prov 16, 17, 21 och 26); dels av olika kulturlager inom en bytomt i Lilla Råby, strax utanför vallgraven. Målsättningen med den makroskopiska analysen har varit att försöka spåra aktiviteter och miljöer inom den undersökta lämningen i syfte att komplettera och pröva de arkeologiska tolkningarna. Ytterligare en målsättning har varit att finna material med kort egenålder i syfte att ¹⁴C-datera.

Metod och källkritik

Provtagningen genomfördes av arkeologerna under utgrävningen. Proverna innehöll torrvolymen om ca 2–3 liter jord per prov. Inkomna till laboratoriet preparerades proverna genom flotation enligt metod beskriven av Wasylikowa (1986) och våtsiktades i siktare med minsta maskstorlek 0,25 mm. Även den kvarvarande flotationsresten av tyngre minerogent material våtsiktades och genomsöktes. Efter floteringen samlades provet upp och förvarades fuktigt i en tillsluten plastpåse till dess det analyserades. Identifieringen av materialet skedde under ett stereomikroskop med 7–60 gångers förstoring. I samband med bestämningarna utnyttjades litteratur (främst Von Jacomet 2006 och Cappers m. fl. 2012) samt referenssamlingar av recenta fröer. Den makroskopiska analysen har främst behandlat växtmakrofossil (som inte är ved eller träkol), men även puppor, fekalier, smältor, slagg, ben mm har eftersökts. Fruktar och fröer har räknats i antal upp till 100. Vid större frönmängder har räkning av en delmängd gjorts och utifrån denna har en uppskattning om den ungefärliga mängden i hundratal gjorts.

De provtagna brukslagren definierats med skarpa kontakter mot moderna fyllnader eller markbeläggningar som visar att den postdepositionella bioturbationen varit begränsad, och i de flesta fall försumbar. Materialet bedöms huvudsakligen ligga *in situ* sedan övergivandet och eventuell omlagring av material har således skett *innan* depositionstillfället. I vissa lager kan postdepositionell bioturbation ha skett genom nedträngning av växtrötter men detta verkar inte nämnvärt ha påverkat det makrofossila innehållet i dessa lager. De oförkolnade fröer som påträffades var hårt slitna och speglar ingen yngre flora.

Analysresultat

Innehållet i proverna var mycket rikt och presenteras därför uppdelat i två tabeller. I tabell 1 presenteras provernas sammansättning samt kulturväxter. I tabell 2 presenteras ängsväxter och ogräs. I tabell 1 har en del av materialet (det som inte är förkolnade fröer och frukter) kvantifierats enligt en grov relativ skala 1–3 prickar, där 1 prick innebär förekomst av enstaka (ca 1–5 st.) fragment i hela provet. 2 prickar innebär att materialet är vanligt – att det i stort sett hittas i alla genomletningar av de

subsamplingar som görs. 3 prickar innebär att materialet är så vanligt att de kan sägas vara ett av de dominerande materialen i provet och man hittar det var man än tittar. Förkolnat och oförkolnat material har separerats i tabellerna.

Tabell 1		Sektion	D	D	Y	A	Å	H	H	T
Brunnsgatan - Ö Vallgatan		Prov	1	7	24	27	26	16	17	21
Beståndsdelar och kulturväxter		Ritning	7	8	43	4	52	19	19	35
		Kontext/Lager	1	5	3	2	3	26	27	10
		Kontexttyp	Lilla Råby bytont				Vallgravsfyllnader			
		Kontext	Botten av gödselstäck	Gädsplan/vägbelägg	Tomträna	Markhorisont gård	Botten			
		Analyserad vol. I	2	2	2,2	1,9	3,1	2,9	2,3	2
Vedartade växter	Obränt träflis och bark (0-3)	•••	••	•			•••	•••	•••	
	Pinnar/kvistar/knoppar		••							
	Enbarr (<i>Juniperus communis</i>)	•								
	Träkol	•••	••	••	••	••	••	••		••
Örtartade växter	Örtartade fragment		••				••	••		
	Förkolnade örtartade fragment	••								
	Rottrådar	••	•••		•••		•••	••	••	••
Mossa	Mossa (olika arter)						••			
	Vitmossa (<i>Sphagnum</i> spp.)			•						
Vegetabiliskt hushållsavfall	Förkolnad halm	••								
	Hasselnötsskal (<i>Corylys avelana</i>)				•					
	Linkapselfragm (<i>L. usitatissimum</i>)	•	•				•			
	Agnfragment skalkorn (<i>Hordeum vulg vulg</i>)						•			
Vattenlevande djur	Fiskben och -fjäll		••	•						
	Hinnkräftor (<i>Daphnia</i> spp.)	••	•••		••				•	••
	Nattsländelarv, borör Trichoptera									•
	Molusca									•
Moderna material	Koks & stenkol			••						
Oförkolnade fröer										
Insamlat	Blåhallon	<i>Rubus caesius</i>						1		
Odlat	Trädgårdsmålla	<i>Artriplex cf. hortensis</i>					1			
	Sommargyllen	<i>Barbarea vulgaris</i>		1			2	3		
	Svartsenap	<i>Brassica nigra</i>		1			2			
	Hampa	<i>Cannabis sativa</i>	1							
	Koriander	<i>Coriandrum sativum</i>		3						
	Morot	<i>Daucus carota</i>					1			
	Lin	<i>Linum usitatissimum</i>	1							
	Hjärtstilla	<i>Leonurus cardiaca</i>						6		
	Rosenmalva	<i>Malva cf. alcea</i>					20	1		
	Kransborre	<i>Marrubium vulgare</i>					4			
	Kattmynta	<i>Nepeta catarica</i>						8		
	Fläder	<i>Sambucus nigra</i>	38	22		1	3	5		
Förkolnade fröer										
Odlat	Sädeskorn (ospec.)	Cerealiea indet								1
	Skalkorn	<i>Hordeum vulgare</i> ssp. <i>vulgare</i>		1				1		
	Lin	<i>Linum usitatissimum</i>	1							
	Råg	<i>Secale cereale</i>					1			

Brunnsgatan - Ö Vallgatan			Sektion							
Tabell 2: Vildflora			Prov				Kontexttyp			
			D	D	Y	A	Å	H	H	T
			1	7	24	27	26	16	17	21
			Lilla Råby bytont				Vallgravsfyllnader			
			Kontext							
			Botten av gödsestack	Gådsplan/vägbelägg	Tomträna	Markhorisont gård	Botten			
Oförkolnade fröer										
Vatten	Andmat (ospec.)	<i>Lemna</i> spp.	3							7
	Vattenklöver	<i>Menyanthes trifoliata</i>					1			
	Säv	<i>Schoenoplectus lacustris</i>	1							
Äng	Brunskära	<i>Bidens tripartita</i>				1	1			1
	Gråstarr-typ	<i>Carex canescens</i> -type							2	
	Slankstarr-typ	<i>Carex flacca</i> -type	6	4		4	5			
	Knaggelstarr-typ	<i>Carex flava</i> -type	2	3	2	16	2	3		
	Hundstarr-typ	<i>Carex nigra</i> -type					1			
	Blankstarr	<i>Carex otrubae</i> -type	1					1		
	Småsäv (ospec.)	<i>Eleocharis/Scirpus</i> sp.	3	1			1	1	2	
	Gökört	<i>Lycnis flos-cuculi</i>								1
	Strandklo	<i>Lycopus eropaeus</i>		1						
	Brunört	<i>Prunella vulgaris</i>					1			
	Smörblomma	<i>Ranunculus acris</i>							1	
	Sumpfräne	<i>Rorippa palustris</i>							7	
Knölsyska	<i>Stachys palustris</i>		1							
Ogräs	Vildpersilja	<i>Aethusa cynapium</i>		2	1			3		
	Ullig kardborre	<i>Arctium tomentosum</i>	1	1						
	Gatmålla-typ	<i>Atriplex patula</i> -type								1
	Skelört	<i>Chelidonium majus</i>							1	
	Svinmålla-typ	<i>Chenopodium album</i> -type	21	100	3	6	25		7	3
	Blå-/Rödmålla	<i>Chenopodium glaucum/rubrum</i>	3							
	Åkertistel	<i>Cirsium arvense</i>	23	40				19		
	Revormstörel	<i>Euphorbia helioscopia</i>				1				
	Rävtörel	<i>Euphorbia peplus</i>							1	1
	Åkerbinda	<i>Falopia convulvulus</i>							1	
	Bolmört	<i>Hyoscyamus niger</i>		2		5	11	51	4	1
	Vitplister	<i>Lamium album</i>							1	
	Rödplister	<i>Lamium purpureum</i>		5				1		
	Korndådra	<i>Neslia paniculata</i>						1	1	
	Pilört	<i>Persicaria laphatfolium</i>		1			1	1	1	
	Åkerpilört	<i>Persicaria maculosa</i>					26	1		
	Groblad	<i>Plantago major</i>								
	Trampört	<i>Polygonum aviculare</i>	1		1		21	40	4	
	Gåsört	<i>Potentilla anserina</i> ssp. <i>anserina</i>							2	
	Blodrot	<i>Potentilla erecta</i>								
	Åkerranunkel	<i>Ranunculus arvensis</i>			2			1		
	Revsmörblomma	<i>Ranunculus repens</i>					1		1	
	Tiggarranunkel	<i>Ranunculus sceleratus</i>	22			10	22	200	300	9
	Åkerrätika	<i>Raphanus raphanistrum</i>								
	Bergssyra	<i>Rumex acetocella</i>							1	
	Krusskräppa	<i>Rumex cf. crispus</i>	1	1			4	100	1	
	Smällglim	<i>Silene vulgaris</i>						1		
	Besksöta	<i>Solanum dulcamara</i>	2				1		1	
	Nattskatta	<i>Solanum nigrum</i>		1			8			
	Våtarv	<i>Stellaria media</i>	3	1			2	11		
	Penningört	<i>Thlaspi arvense</i>	1							
	Ködkörvel	<i>Torilis japonica</i>						5		
	Brännässla	<i>Urtica dioica</i>	1	200	1	22	200		16	3
Eternässla	<i>Urtica urens</i>					2		1		

Diskussion

Prover från gårdslämning på Lilla Råby bytomt

Prov 1 och 7

Prov 1 och 7 togs från vad som i sektionerna uppfattades som samma lager – ett 5–8 cm tjockt humöst finkornigt material med inslag av grus och sand. Lagret vid prov 1 tolkades i fält som botten av en gödselstack och prov 2 som en del av en väg eller en gårdsplan. Bägge proverna är tolkade som ett lager eller en horisont som bildats utomhus på en gårdsplan.

Innehållet i proverna är likartat och utifrån detta, och deras stratigrafiska läge är det rimligt att tolka dem som bildade i ungefär samma kontext. De byggs mest upp av en sandblandat humöst material som mest består av nedbruten träflis. Likheterna märks genom inslagen av träkol, rottrådar, hinnkräftor, samt den ungefärliga sammansättningen av frömaterialet.

Bägge proverna innehåller måttliga mängder av stalldynga vilket visar ingen av dem kommer från botten av en gödselstack. Däremot är det tydligt att stalldynga förekommit på platsen. Främst består materialet av olika massförekomster av ogräs vilket bekräftar att det rör sig om en bakgårdsmiljö som här och där varit bevuxen med bestånd av nässlor, mållor och tistlar. Detta visas också genom den rikliga förekomsten av rottrådar. Särskilt intressant är förekomsten av fler kål- och kryddgårdsväxter, som hampa, senap, koriander och sommargyllen. Att dessa finns här förklaras närmast av att denna markyta legat i närheten av en kål- eller kryddgård. Stalldyngan kan då förklaras av att gödsel hanterats i närheten, liksom olika typer av hushållsavfall som antagligen blandats i odlingsjorden. Hit hör spår av förkolnad säd, fiskrens och linkapselfragment som visar att man i hushållet odlat och repat lin. I materialet fanns också mycket rika spår av vattenlevande hinnkräftor, och en del vattenlevande växter som andmat. I odlingssammanhang brukar sådant material tolkas som spår efter på bevattning – de visar i vilket fall att mycket vatten burits och spillts på platsen.

I bägge proverna förekom rikligt med fläderkärnor som i detta sammanhang kan tolkas som att en eller flera fläderbuskar ingått i trädgården.

Prov 24

Prov 24 insamlades från ett humöst sand- och lerblandad fyllnad i en tomträna eller ett tomtidike på bytomten. I provet förekom rikligt med ogräsfröer, och en mindre mängd spår av ängsväxter som antagligen härrör från stalldynga, men inga kulturväxter påträffades. I materialet fanns en hel del fragment av koks, vilket är ett modernt material som blev vanligt först i mitten av 1800-talet. Förekomsten av detta material visar att jorden i tomtränan omrörts i sen tid, vilket gör att även växtlämningarna kan vara sentida. Ytterligare analys av detta material görs därför inte.

Prov 27

Prov 27 insamlades från en 1,5–2 dm tjock markhorisont som utgjordes av homogen sandblandad humös lera. Innehållet av dynga, ogräs, vattenlevande organismer (hinnkräftor etc.) och avfall som träkol. Innehållet och lagret tjocklek skulle kunna tolkas som spår av ett odlingslager, men inga odlingsväxter påträffades så en sådan tolkning förblir osäker.

Prover från vallgravsfyllnaden

Lagren i vallgraven var tydliga igenfyllningslager – d.v.s. jord som skottats ner i vallgraven när denna lagts igen. Kronologin mellan kontexter som speglas genom dessa olika fyllnader har alltså inget att göra med deras stratigrafiska ordning i vallgraven som bara speglar i vilken ordning de omlagrats dit. I följande diskussion hanteras de tematiskt utifrån de innehåll de speglar.

Prov 26 och 17

Dessa prover speglar odling i kål och kryddgårdar – och troligtvis består själva massorna av jord från sådana odlingar som skottats ner i vallgraven. Grundsammansättningen består av sandblandad humöslera med ett stort inslag av träflis. Frömaterialet speglar gödning med stalldynga och hushållsavfall i form av förkolnad säd. Innehållet av kulturväxter är ganska olika i prov 26 och 17 och det är möjligt att de kommer från två olika odlingar – eller ur olika delar ur en och samma odling. Inslaget av odlingsväxter är rikt i bägge proven och domineras i bägge fallen av krydd- och medicinalörter som hjärtstilla, rosenmalva, kransborre, kattmynta och svartsenap. Även rotfrukter som morot och grönsaker som trädgårdsmålla och sommargyllen påträffades. Det kan också noteras att förekomsten av bolmört var större i dessa prover än de övriga, vilket kan tolkas som även denna odlats.

Prov 16 och 21

Innehållet i dessa fyllnader är mer svårtolkat. De speglar i kulturpåverkad mark i allmänhet och i prov 16 finns också spår av hushållsavfall i form av förkolnad säd. Prov 16 innehåller också massförekomster av tiggarranunkel vilket kan tolkas som att delar av materialet kommer från fuktiga miljöer – kanske diken eller liknande. I prov 21 fanns en del vatten- och bottenlevande djur som kan vara omlagrat material som ursprungligen avsatts i själva vallgraven.

Referenser

- Cappers, R. T. J., Bekker, R. M. & Jans, J. E. A., 2012: *Digital Seed Atlas of the Netherlands*, (2nd edition). Groningen Institute of Archaeology. Groningen
- Von Jacomet, S., 2006: *Identification of cereal remains from archaeological sites*. 2nd ed. IPAS Basel University, Basel
- Wasylikowa, K., 1986: Analysis of fossil fruits and seeds. I Berglund, B. E. (ed.): *Handbook of Holocene Palaeoecology and Palaeohydrology*. John Wiley & Sons Ltd. 571-590

Bilaga 4. ^{14}C -analys

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Lägerhyddsvägen 1

Postadress:
Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 – 471 3124

Telefax:
018 – 55 5736

Hemsida:
<http://www.tandemlab.uu.se>

E-post:
radiocarbon@physics.uu.se

Uppsala 2021-02-17

Erik Ogenhall
Statens Historiska Museer
Arkeologerna
Hällnäsgränd 11
752 28 UPPSALA

Resultat av ^{14}C datering av makrofossiler från Brunnstorget Lund, Skåne. (p 3365)

Förbehandling av makrofossiler:

- 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
- 0.5 % NaOH tillsätts (1 h, 60 °C). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratoren förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}\%$ V-PDB	^{14}C ålder BP
Ua-68962	P1	-27,7	92 ± 29
Ua-68963	P21	-26,8	287 ± 30
Ua-68964	P26	-28,5	404 ± 30

Med vänliga hälsningar

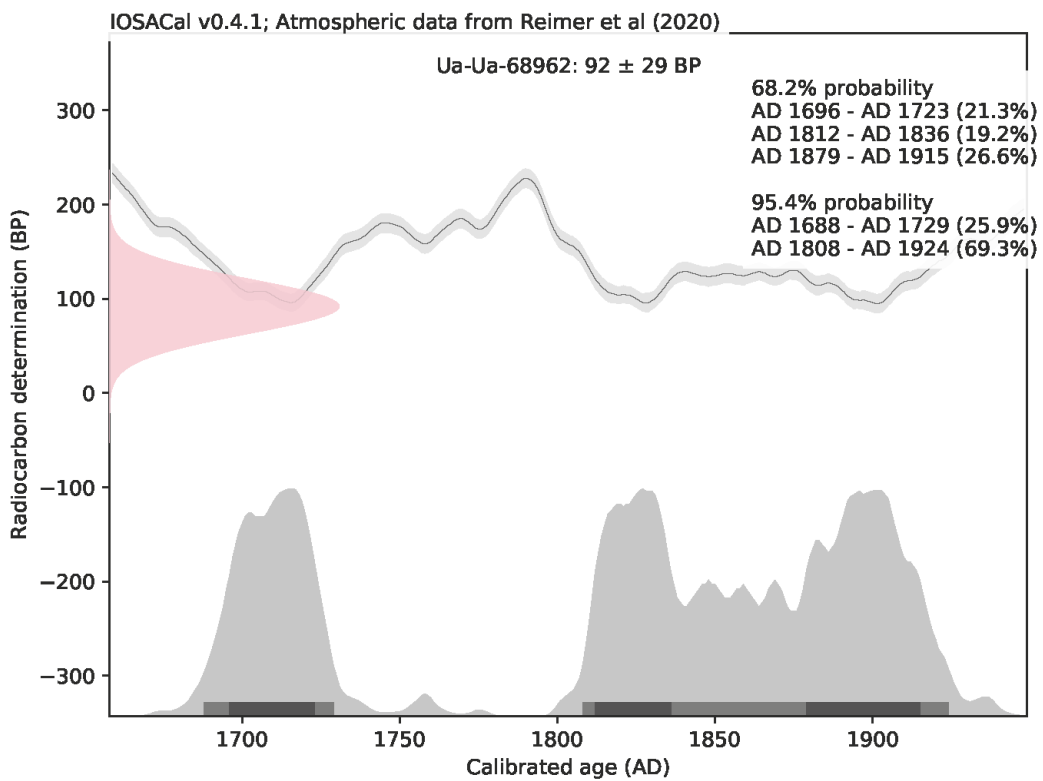
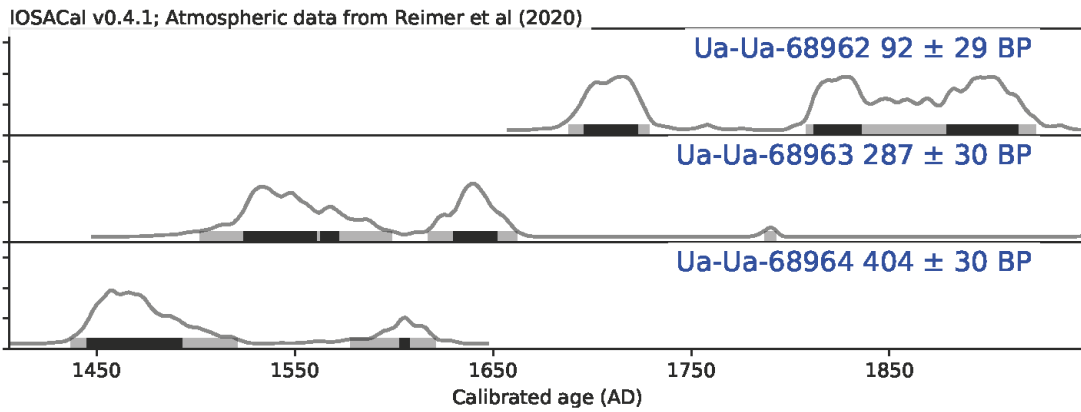
Karl

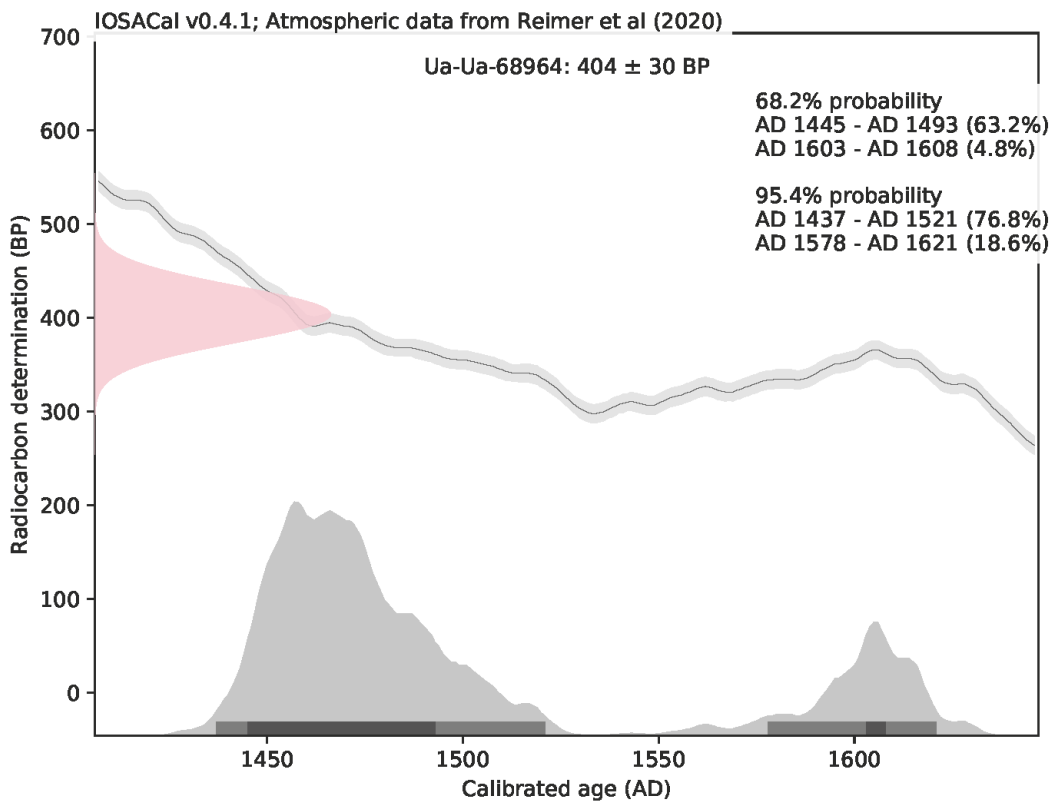
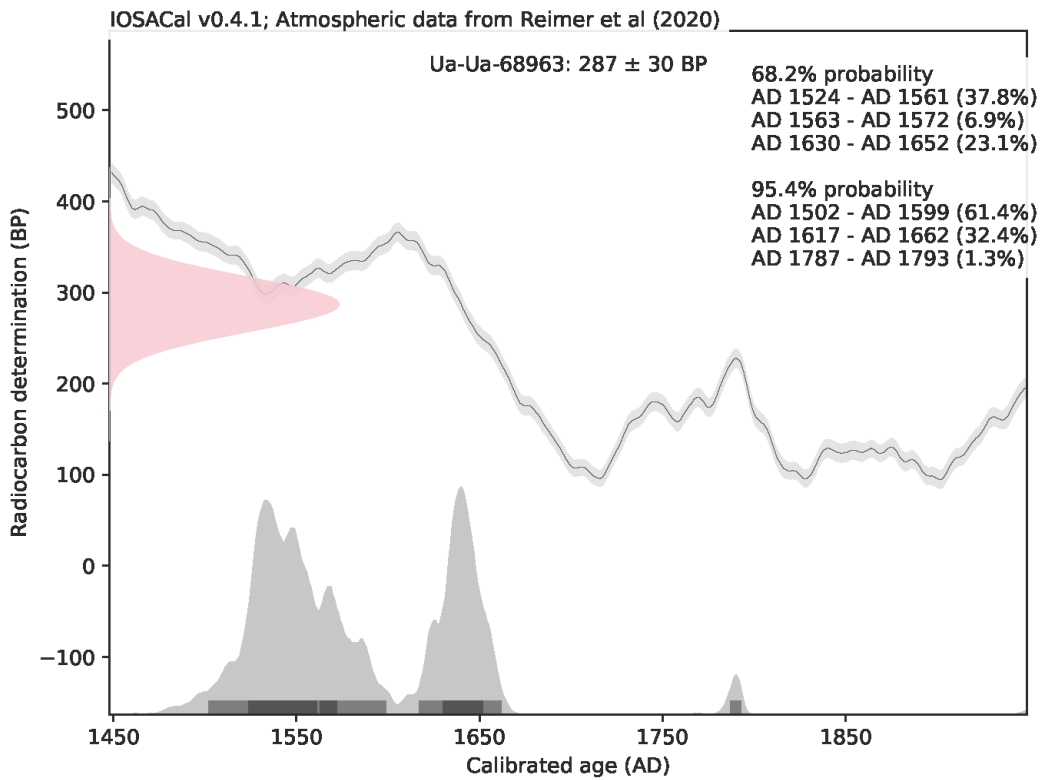
Håkansson

Karl Håkansson/Lars Beckel

Elektroniskt undertecknad
av Karl Håkansson
Datum: 2021.02.17
12:34:38 +01'00'

Kalibreringskurvor

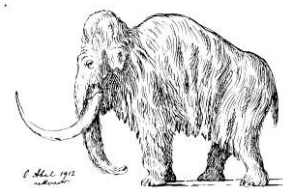
Bilaga 5: Dendrokronologisk analys

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN

HANS LINDERSON

12 Maj 2021

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2021:52
Anton Hansson & Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV PROV FRÅN BRUNNSGATAN
OCH ÖSTRA VALLGATAN, LUND

Uppdragsgivare: Kulturen i Lund, Box 1095, 221 04 Lund (kontaktperson: Mattias Karlsson, 076-8274654)

Område: Lund **Prov nr:** 69633-69634 **Antal Sågprov:** 2

Dendrokronologiskt objekt: Ett prov från vardera Brunnsgatan (69633) och Östra vallgatan (69634) i Lund

Resultat:

Dendro nr:	Provnr;	Trädslag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)	Kommentarer (mer vågat dateringsförslag inom parantes)
69633	Brunnsgatan	Ek	42	Ej Sp, Ej W	Ej säker		(E 1117)
69634	Ö vallgatan	Ek	65; 3	Sp 13, Ej W	1423	1423-1434	(V 1423/24)

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Provet från Brunnsgatan, 69633, har endast 42 ringar och har därför inte säkert gått att datera. Ett mindre säkert dateringsförslag visar att virket kan vara avverkat efter 1117 (yttersta uppmätta årsring är i så fall 1107).

Provet från Östra vallgatan dateras till **1423-1434**, men provets kurvatur tyder på att vankanten är bevarad och virket fällt vinterhalvåret 1423/24. Virket har växt i Skåne. Den analyserade sågskivan är tagen i en "klyka" innehållande tre snabbväxta stammar, vars inre delar av årsringsserierna är grovt störda därav är endast 65 årsringar analyserade av denna stora sågskiva.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommарved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika träslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda träslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning. Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare
Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891

Bilaga 6. Konserveringsrapport

LUNDS
UNIVERSITET

Konserveringsrapport

Sakord: Platta av trä
Fyndnr: 98056:14
Datum: 2021-12-22
Konservator: Lovisa Dal

Uppdragsgivare: Kulturen
Fastighet: Brunnsgatan/Östra Vallgatan, Lund
Projektledare: Linnea Lindh

Beskrivning:

En rund, tunn platta av trä, eventuellt botten till laggkärl. Skärspår finns i ytan och en mörkbränd fläck ses på ena sidan.

Träet inkom till konservering i fuktigt tillstånd efter förvaring i tätslutande påsar med vatten. Det var välbevarat men mjukt och ömtåligt. Ytan var huvudsakligen ren, men med fläckvisa partier kvarsittande jord i fördjupningar. Föremålet uppvisade både större och mindre sprickbildningar och i mitten av föremålet saknades ett fragment helt. Ett stycke av kanten var avbrutet, men bevarat. Denna del hade slagit sig något.

Föremålet är ömtåligt även efter konserveringen, då träet är så tunt och dessutom ytterligare försvagat av de genomgående sprickorna. Det rekommenderas därför att föremålet hanteras liggande på en hård, syrafri (papp)skiva.

Det lösa kantstycket har inte limmats fast, då passningen inte bedömdes vara tillräckligt bra.

Åtgärd:

- 200910 Träföremålet lades i rent vatten för urlakning. Visade inga teckan på järnutfällningar.
- 201106 Träföremålet rengjordes försiktigt med pensel under rinnande vatten.
- 201106-210809 Impregnering med PEG 4000 (polyetylenglykol) med stegvis ökande koncentration från 10 till 25%.
- 211126 Infrysning mellan pappskivor för att behålla en så plan yta som möjligt.
- 211129-211207 Frystorkning i vacuum.
- 211207-211214 Acklimatisering till rumsklimat.
- 211214 Överskott av PEG på träytorna borstades av med pensel och det kvarvarande dammet smältes försiktigt in i ytan med värmepistol.

Dokumentation:

Arbetsfotografier tagna före och efter konservering.

LUNDS
UNIVERSITET

Konserveringsrapport

Uppdragsgivare: Kulturen
Fastighet: Brunnsgatan/Östra Vallgatan, Lund
Projektledare: Linnea Lindh

Sakord: Föremål av järn (2st)
Fyndnr: 98056:19, :40
Datum: 2021-11-08
Konservator: Maria Jensen

Beskrivning:

- 98056:19 Kniv med hornhandtag. Knivblad har kraftigt korroderad yta med bortfall av material, främst längs knivsegg/spets. Deformerad (böjd) knivspets. Handtaget av horn har en genomgående spricka utmed hela dess längd, sannolikt på grund av spänningar från järnkorrosion. Tången sitter något löst fast i handtaget.
- 98056:40 Armborstpil, kraftigt korroderad med en metallstruktur liknande trådar (sköra) längs med ytan och korrosionsprodukter som fyller ut utrymmet mellan.

Åtgärd:

Korrosionsprodukter togs bort mekaniskt genom mikroblästring med aluminiumoxid (98056:19, :40). Hornhandtag packades in med skyddande plast vid blästring. Kniv av järn har inte genomgått urlakningsbad då hornhandtaget hade kommit till skada. Själva kniven av järn har endast behandlats genom blästring, pensling med rostskydd samt vaxning.

Följande behandling gäller endast för 98056:40:

- 2021-05-03 Start av urlakning i alkalisk sulfitlösning. Järnet urlakas i 3 månader och urlakningsvätskan byttes varannan vecka, totalt 6 gånger, pH 14 vid sista byte.
- 2019-08-16 Urlakningen avslutades. Sköljning i dejoniserat vatten påbörjades därefter för att avlägsna rester av urlakningsvätskan. Byttes dagligen tills neutral pH uppnåtts (5-7).
- 2019-08-23 Då vattnets pH låg stabilt påbörjades torkning i ugn vid 100°C.
- 2019-08-30 Torkningen i ugn avslutades och föremålet flyttades över till klimatskåp vid 20°C och max 20% RH.
- 2020-10-18 Föremålet efterblästrades lätt. Stärkning av ytan med paraloid B72 i aceton.

Följande behandling gäller 98056:19, :40:

- 2020-10-29 Järnet penslades med korrosionsinhibitorn Dinitrolpasta. Dinitrolpastan lämnades att lufttorka i klimatskåp med max 20% rh.
- 2020-11-08 Ytskyddades genom att nedsänkas i smält mikrokristallint vax (100°C).

Produktbeskrivelse:

Alkalisk sulfid: 20 g natriumhydroxid, 63 g natriumsulfid, 1 l avjoniserat vatten.

Blästermedel: Finblästring; Aluminiumoxid, (0,1-0,2mm).

Paraloid B72: Etyl methacrylat/ methacrylat (EMA/MA 70/30)

Cosmoloid H80: Mikrokristallint vax.

Dokumentation:

Arbetsfotografier tagna före och efter konservering.

Efter konservering

Fnr. 98056:14

Fnr.98056:40

Fnr.98056:19

2021

- 2021:1 Botanicum 15, Lund. RAÄ Lund 73:1/L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2016. Aja Guldåker.
- 2021:2 Hustoftagårdens halmtak. Hustofta 3:6. Höganäs kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2020. Henrik Borg.
- 2021:3 Kv Paradis 51, RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologiska schaktningsövervakningar 2018. Adam Hultberg.
- 2021:4 Hörby kyrka, Hörby socken, Hörby kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan. Carita Melchert.
- 2021:5 Sankt Måns 21. /RAÄ Lund 73:1/. Lämningsnr L1988:5459. Lunds stad & kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning samt. schaktningsövervakning 2020. Sofia Lindberg.
- 2021:6 Kv Sankt Thomas 39, Lund. Fornlämning RAÄ Lund 73:1/Lämningsnr L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning, geoteknik 2018. Aja Guldåker.
- 2021:7 Clemenstorget. RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2019–2020. Linnea Lidh.
- 2021:8 Kv Myntet 10, Lund. RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2020. Linnea Lidh.
- 2021:9 Kv Domkyrkan 1, Lund Ändring av västportalens trappa på Lunds Domkyrka. Fornlämning RAÄ Lund 73:1/ Lämningsnr L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2010. Gertie Ericsson.
- 2021:10 Kv Sankt Peter 27, RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2020. Adam Hultberg.
- 2021:11 Lunds Domkyrka, södra korsarmens trappa och fasader. Lunds stad och kommun, Skåne län. Byggnadsarkeologisk undersökning 2020. Adam Hultberg.
- 2021:12 Glemmingebro medborgarhus. Glemminge 137:1. Ystads kommun, Skåne län. Byggnadsminnesutredning 2021. Henrik Borg.
- 2021:13 Kv Tegnér 2 och 7. RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2020. Linnea Lidh.
- 2021:14 Brunngatan och Östra Vallgatan. RAÄ Lund 73:1 och 175:1 / L1988:5459 och L1988:5060. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2019–2020. Linnea Lidh.